

10^ο Παγκύπριο Συνέδριο Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού

***«Διαφορετικότητα και
Κοινωνικές Διακρίσεις – Οι
επιπτώσεις στα Παιδιά»***

15-16 Νοεμβρίου 2003
Ξενοδοχείο Venus, Πάφος

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η κοινωνική ενσωμάτωση και η αντίθετη όψη της – ο κοινωνικός αποκλεισμός και οι διακρίσεις – αντιμετωπίζεται από τις χώρες της Ευρώπης και όλες τις σύγχρονες κοινωνίες ως ένα από τα κυριότερα κοινωνικά ζητήματα της εποχής μας. Η δική μας κοινωνία δεν είναι εξαίρεση και σε μερικές περιπτώσεις οι προοπτικές εμφανίζονται δυσοίωνες για την σωστή λειτουργία της διαδικασίας της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Αυτό οφείλεται, μεταξύ άλλων, στην αύξηση του αριθμού των οικονομικών μεταναστών (εργατικό δυναμικό) και την κάθοδο μεγάλων ομάδων επαναπατρισθέντων Κυπρίων και ομογενών οι οποίοι έρχονται για εργασία και εγκαθίστανται οικογενειακώς. Αναμένεται επίσης ότι, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας της ένταξής μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα προβλήματα που δημιουργούνται με την ανάμιξη πληθυσμών θα αυξηθούν. Τα παιδιά, όπως και άλλες ευάλωτες ομάδες, είναι, δυστυχώς, τα πιο συνηθισμένα θύματα.

Με αυτό το σκεπτικό, η ΠΣΕΠΕΠ αποφάσισε να επικεντρώσει τις δραστηριότητες της φετινής Εβδομάδας Παιδιού στις διάφορες πτυχές του θέματος αυτού, οι κυριότερες των οποίων θεωρούνται οι εξής:

1. Οι διαφορές στην οικονομική κατάσταση συνεπάγονται και διαφορετικά πρότυπα συμπεριφοράς που αναπαράγουν διακρίσεις και τακτικές αρνητικής μεταχείρισης. Συνήθως οι ομάδες αλλοδαπών είναι και τα φτωχότερα στρώματα της κοινωνίας. Τα παιδιά των οικογενειών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας στερούνται βασικών δικαιωμάτων και ευκαιριών ενσωμάτωσης.
2. Οι Πολιτισμικές διαφορές (θρησκεία, γλώσσα, εθνική καταγωγή), που αναπαράγουν διαφορετικές κοινωνικές συμπεριφορές και σχέσεις είναι βασικό γνώρισμα της Κυπριακής Κοινωνίας λόγω της σύνθεσης της (Ορθόδοξοι Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι, Ελληνοκύπριοι, Τουρκοκύπριοι, Μαρωνίτες, Λατίνοι, Αρμένιοι και άλλοι).
3. Πολλές ομάδες παιδιών που παρουσιάζουν σωματική ή πνευματική διαφορετικότητα είναι από τα πιο τραγικά θύματα κοινωνικών διακρίσεων και προκαταλήψεων. Και ενώ, στο θεωρητικό επίπεδο, υπάρχει η σωστή αντιμετώπιση και η καλή διάθεση για αποτελεσματική κοινωνική ενσωμάτωσή τους, εν τούτοις τα προβλήματα συνεχίζουν να είναι έντονα.
4. Σε συνθήκες προβληματικής κοινωνικής ενσωμάτωσης και διακρίσεων, σίγουρα επιδεινώνεται και η σχέση ενηλίκων-παιδιών γενικά, εφόσον ακόμη αντικρίζονται τα παιδιά ως γενική κατηγορία του πληθυσμού χωρίς αναγνώριση της διαφορετικότητας, της προσφοράς και των δυνατοτήτων τους σε πολλούς τομείς .

Τα πιο πάνω θα εξεταστούν γύρω από τον γενικό άξονα της ευαισθητοποίησης και συμμόρφωσης με διεθνείς υποχρεώσεις του Κράτους Πρόνοιας και θα επιδιώξουμε να απαντηθούν καίρια ερωτήματα όπως:

- Πώς επηρεάζει και σε ποιο βαθμό η οικονομική διαφορετικότητα;
- Έχει ευαισθητοποιηθεί το Κράτος Πρόνοιας για παιδιά με πολιτισμική διαφορετικότητα (παιδιά αλλοδαπών, Τουρκοκυπρίων και άλλων πολιτισμικών ομάδων);
- Έχουν πράγματι εκλείψει οι διακρίσεις για παιδιά με σωματική ή πνευματική διαφορετικότητα σ' όλους τους τομείς;
- Υπάρχει σεβασμός του παιδικού πληθυσμού από τους ενήλικες και τους θεσμούς που λειτουργούν;

ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΡΙΣΜΑ

Το 10^ο Παγκύπριο Συνέδριο Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού που συνήλθε στη Πάφο στις 15 και 16 Νοεμβρίου 2003, συζήτησε το θέμα «Διαφορετικότητα και Κοινωνικές Διακρίσεις — Οι επιπτώσεις τους στα παιδιά»

Από τις συζητήσεις στις συνόδους ολομέλειας και στις «Θεματικές Ομάδες», το Συνέδριο κατέληξε στα εξής γενικά πορίσματα:

1. Να συντονιστούμε με την ευρωπαϊκή και διεθνή κινητοποίηση κατά των διακρίσεων όπου οι αρχές της ισότητας και της αλληλοαναγνώρισης και παραδοχής διαφορετικών πολιτισμών έχουν γίνει κοινωνικοί και πολιτικοί στόχοι.
2. Να γίνει πλατειά ενημέρωση για τις θεσμικές και άλλες πρακτικές που εφαρμόζονται στον ευρωπαϊκό χώρο στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της εξάλειψης των κοινωνικών διακρίσεων και να ληφθούν μέτρα εναρμόνισης της νομοθεσίας μας και των πρακτικών μας με τις αντίστοιχες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
3. Το κράτος οφείλει να διαμορφώσει και να δημοσιοποιήσει τον ορισμό της φτώχειας στην κυπριακή κοινωνία και να διαπιστώσει με έρευνα πόσα και ποια είναι τα φτωχά παιδιά. Να προωθήσει προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης με σκοπό την ισότητα και ίσες ευκαιρίες για τα φτωχά παιδιά.
4. Να ενισχυθούν με το απαιτούμενο προσωπικό και άλλες διευκολύνσεις οι αρμόδιες υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας ώστε να εντοπίζονται τα παιδιά που είναι θύματα διακρίσεων ή αντιμετωπίζουν άλλα προβλήματα κοινωνικής ενσωμάτωσης και να παρέχεται σε αυτά έγκαιρα και προληπτικά η απαιτούμενη συμπαράσταση και στήριξη.
5. Η κυβέρνηση να επισπεύσει τον καταρτισμό του Σχεδίου Δράσης για το Παιδί, που συμφωνήθηκε στα Ηνωμένα Έθνη και να περιλάβει συγκεκριμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση διαφορετικών παιδιών χωρίς οι αποφάσεις κατανομής πόρων σ' αυτόν τον τομέα να επηρεάζονται από τυχόν περικοπές στον καταρτισμό των κρατικών προϋπολογισμών σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της κυβέρνησης της χώρας μας.
6. Η κυβέρνηση να καταθέσει το νομοσχέδιο για τον «Επίτροπο Δικαιωμάτων Παιδιού» το οποίο θα ήταν έτοιμο από τον Σεπτέμβριο του 2003, όπως δήλωσε εκπρόσωπός της στη Βουλή
7. Να επισπεύσει η πολιτεία την εναρμόνιση με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού την Νομοθεσία στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και άλλους τομείς, όπως ήδη γίνεται στους τομείς της κοινωνικής ευημερίας και της μεταχείρισης ανηλίκων παραβατών.
8. Το κράτος να αναλάβει μελέτες και έρευνες διαθέτοντας τους απαραίτητους πόρους για να τεκμηριώσει τη πραγματικότητα σε ότι αφορά τις διακρίσεις κατά των παιδιών με ειδικές ανάγκες και με πολιτισμική διαφορετικότητα όπου με βάση έρευνες υπάρχει «κρυφή και άγνωστη ατζέντα» διακρίσεων στα σχολεία και άλλους τομείς.
9. Να διαμορφωθεί από τη πολιτεία ολοκληρωμένη πολιτική διαπολιτισμικής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα που να περιλαμβάνει ειδική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών λειτουργών και το κράτος πρόνοιας να σχεδιάσει έγκαιρα τις παρεμβάσεις του για την κοινωνική ενσωμάτωση των παιδιών από καινούργιες αλλά και τις παραδοσιακές πολιτισμικές ομάδες που συνθέτουν την κυπριακή κοινωνία με ιδιαίτερη έμφαση στην τουρκοκυπριακή, ενόψει της καθημερινής συμβίωσης με αυτήν που προβλέπεται να επανέλθει με την επίλυση του εθνικού μας προβλήματος.
10. Να υιοθετηθεί πρόγραμμα καλλιέργειας της σωστής νοοτροπίας και προσέγγισης των παιδιών με ειδικές ανάγκες ώστε να τυγχάνουν εξειδικευμένου χειρισμού ενσωμάτωσης σε αντικατάσταση των προσεγγίσεων της «ελεήμονος φιλανθρωπίας» και οίκτου οι οποίες φαίνεται να επικρατούν και δεν λύνουν αλλά διαιωνίζουν προβλήματα στις σημερινές συνθήκες.
11. Με βάση τη σύγχρονη νοοτροπία που θα καλλιεργηθεί να γίνουν οι απαιτούμενες αλλαγές στην νομοθεσία και άλλες πρακτικές στο εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και σε όλους τους άλλους κρατικούς και εθελοντικούς φορείς που ασχολούνται με τα παιδιά με ειδικές ανάγκες
12. Το 10^ο Παγκύπριο Συνέδριο ασχολήθηκε ιδιαίτερα με το θέμα των διακρίσεων και της αρνητικής νοοτροπίας απέναντι στη παιδική ηλικία και προτρέπει την ΠΣΕΠΕΠ, το κράτος και γενικά την κοινωνία των πολιτών, να αναλάβουν εκστρατεία καλλιέργειας του σεβασμού της ατομικότητας και διαφορετικότητας των παιδιών δίνοντας σε αυτά το ρόλο και το λόγο που δικαιούνται στη σύγχρονη κοινωνία ως ίσοι πολίτες. Προς αυτή την κατεύθυνση να ληφθούν επείγοντως από την πολιτεία πρακτικά μέτρα τα οποία να περιλαμβάνουν:
 - Την κλιμακωτή μείωση της ηλικίας εξάσκησης του δικαιώματος ψήφου στις εκλογές για όλα τα πολιτειακά αξιώματα σε όλα τα επίπεδα.
 - Την συμμετοχή των παιδιών με δικαίωμα ψήφου σε όλα τα σώματα στα διάφορα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος όπου λαμβάνονται αποφάσεις εκπαιδευτικής ή διοικητικής φύσεως (πειθαρχικά συμβούλια, επιτροπές προγραμμάτων κλπ. κλπ).
 - Την συνέχιση και αναβάθμιση της οικονομικής και ηθικής στήριξης του θεσμού της «Κυπριακής Παιδοβουλής» δίνοντάς της έμπρακτη αναγνώριση και αναλαμβάνοντας την προώθηση των αποφάσεων και προτάσεών της.

Χαιρετισμός του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Μάκη Κεραυνού

Ευχαριστώ την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή για την Προστασία και Ευημερία του Παιδιού για την πρόσκλησή της να απευθύνω χαιρετισμό και να κηρύξω την έναρξη των εργασιών του 10^{ου} Παγκύπριου Συνεδρίου Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού, με θέμα «Διαφορετικότητα και Κοινωνικές Διακρίσεις — Οι Επιπτώσεις τους στα Παιδιά». Με την ευκαιρία αυτή, συγχαίρω την Επιτροπή για τις συνεχείς προσπάθειές της για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για τα δικαιώματα του παιδιού και για τη συμβολή της, ώστε ο σεβασμός τους να γίνει καθημερινό βίωμα. [παρουσία παιδιών στο Συνέδριο είναι μια έμπρακτη απόδειξη της αναγνώρισης του ρόλου των παιδιών στα θέματα που τους αφορούν.]

Σας μεταφέρω τους χαιρετισμούς του Προέδρου της Δημοκρατίας, κ Τάσσου Παπαδόπουλου, καθώς και τα θερμά του συγχαρητήρια προς τους διοργανωτές του Συνεδρίου και προς όλους τους Συνέδρους. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μου ζήτησε επίσης να σας διαβεβαιώσω ότι η προστασία και η ευημερία του παιδιού βρίσκεται μεταξύ των πρώτων προτεραιοτήτων της Κυβέρνησής του.

Το θέμα του Συνεδρίου, που έχετε επιλέξει, είναι ιδιαίτερα σημαντικό και επίκαιρο γιατί οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές αλλαγές στον κυπριακό χώρο, αλλά και οι αλλαγές που επιφέρουν η παγκοσμιοποίηση, η χρήση νέων τεχνολογιών και η κρίση αξιών και θεσμών που παρατηρείται σήμερα αυξάνουν τον κίνδυνο κοινωνικών διακρίσεων και μη ανοχής της διαφορετικότητας.

Το Συνέδριό σας συμπίπτει σε μια χρονική περίοδο που η Κύπρος, στα πλαίσια της δέσμευσής της για συμμετοχή στο Κοινωνικό Πρόγραμμα Δράσης για την Καταπολέμηση του Κοινωνικού Αποκλεισμού, έχει ετοιμάσει Κοινό Μνημόνιο Κοινωνικής Ενσωμάτωσης, το οποίο θα καθορίσει τις προτεραιότητες μας σε θέματα καταπολέμησης του Κοινωνικού Αποκλεισμού και προώθησης της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης.

Μετά την υπογραφή του Κοινού Μνημονίου Ενσωμάτωσης, τον ερχόμενο μήνα, η Κύπρος έχει υποχρέωση να καταρτίσει Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση με βάση τις προτεραιότητες που εντοπίστηκαν στο Μνημόνιο.

Πέρα από τις δεσμεύσεις που αναλάβαμε ως κράτος έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων θέτει σε υψηλή προτεραιότητα όλα τα θέματα που αφορούν την αρχή της ίσης μεταχείρισης για κάθε άτομο ανεξάρτητα από ηλικία, φύλο, εθνότητα, θρησκεία και οποιαδήποτε άλλη ιδιαιτερότητα και ενδιαφέρεται πρώτιστα για την εξάλειψη των διακρίσεων στην ευάλωτη ομάδα των παιδιών.

Προς την κατεύθυνση αυτή το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εφαρμόζει νομοθετήματα και προγράμματα που διασφαλίζουν ίση μεταχείριση και πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες όλων των προσώπων και κυρίως των παιδιών που διαμένουν νόμιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία χωρίς καμιά διάκριση. Πιο συγκεκριμένα:

- Διασφαλίζει το δικαίωμα σ' ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης μέσω της παροχής όχι μόνο οικονομικής βοήθειας, αλλά και κοινωνικών υπηρεσιών.
- Καλύπτει τις βασικές και ειδικές ανάγκες των αναπήρων παιδιών με δημόσιο βοήθημα, ανεξάρτητα από την οικονομική κατάσταση των γονιών.
- Εξασφαλίζει τη φροντίδα και προστασία παιδιών σ' εκείνες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι γονείς τα εγκαταλείπουν ή δεν είναι σε θέση να εκτελέσουν τις γονικές τους υποχρεώσεις και δεν υπάρχουν άλλα άτομα στο συγγενικό περιβάλλον που να μπορούν ν' αναλάβουν το ρόλο του γονιού ή κηδεμόνα.
- Παρέχει προληπτικές υπηρεσίες σε οικογένειες που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες λειτουργίας (π.χ. συμβουλευτικές και άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες), κηδεμονικές υπηρεσίες σε άτομα με παραβατική συμπεριφορά, υπηρεσίες διημερεύουσας φροντίδας σε εξαρτημένα άτομα (π.χ. παιδιά, ηλικιωμένα άτομα και άτομα με αναπηρίες) και κατ' οίκον φροντίδα σε άτομα που έχουν ανάγκη.
- Προσφέρει τεχνική και οικονομική βοήθεια σε μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες ή άλλες υπηρεσίες στήριξης, των παιδιών και της οικογένειας σε επίπεδο πρόληψης.

Ένα άλλο σημαντικό βήμα για την προστασία των παιδιών είναι η εγκαθίδρυση Κεντρικής Επιτροπής για την Παρακολούθηση της Υλοποίησης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού που κυρώθηκε από την Κυπριακή Κυβέρνηση το 1990, στα πλαίσια της οποίας συστάθηκε Νομοτεχνική Επιτροπή που θα ασχοληθεί με τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας για τα παιδιά, έτσι που να συνάδει με τις πρόνοιες της Σύμβασης. Ήδη τροχοδρομείται από την Κεντρική Επιτροπή η εργοδότηση ενός ειδικού, ο οποίος θα ασχοληθεί με την εναρμόνιση της νομοθεσίας που αφορά τους ανήλικους παραβάτες.

Για την επίτευξη του εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας για τα παιδιά, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν προχωρήσει στην αναθεώρηση του περί Παίδων Νόμου, και έχει ετοιμασθεί το πρώτο προσχέδιο του νέου νομοσχεδίου.

Επιπρόσθετα, η Κεντρική Επιτροπή ετοιμάζει το δεύτερο Σχέδιο Δράσης για τα Παιδιά για τη νέα δεκαετία, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών, μέσα στα πλαίσια του Παγκόσμιου Φόρουμ για τα Παιδιά το 2002.

Το νομοθετικό πλαίσιο θα συμπληρώσει και η επικείμενη επικύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού που θα διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις που το αφορούν στις δικαστικές διαδικασίες θα λαμβάνουν υπόψη την ιδιαιτερότητα και τις ανάγκες των παιδιών.

Τέλος αναφέρω ότι σημαντική εξέλιξη αποτελεί η επεξεργασία από τεχνική Επιτροπή του νομικού Πλαισίου για την υιοθέτηση και λειτουργία του θεσμού του Επίτροπου για τα Παιδιά.

Όλα τα πιο πάνω αποτελούν θετικά βήματα. Βήματα προς τα μπρος. Παραμένουν όμως ακόμα σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Η προστασία των παιδιών και ο σεβασμός της διαφορετικότητας είναι σε ψηλά επίπεδα στην Κύπρο, όμως απομένουν να γίνουν ακόμα πολλά. Η Κυβέρνηση και ειδικά το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων θα συνεχίσει το έργο της θέτοντας σε υψηλή προτεραιότητα τον σεβασμό της διαφορετικότητας και της πλήρους κοινωνικής ενσωμάτωσης όλων των παιδιών και αξιοποιώντας τις δυνατότητες των οργανωμένων φορέων και εθελοντών που είναι ταγμένοι σ' αυτή την προσπάθεια.

Κηρύσσοντας την έναρξη του Συνεδρίου, εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες του. Από μέρους του Υπουργείου σας διαβεβαιώνω ότι θα έχετε όλη τη συμπαράσταση και στήριξη στο έργο που επιτελείτε έτσι που η κοινωνική ενσωμάτωση όλων των παιδιών, ανεξάρτητα φύλου, χρώματος, εθνικής καταγωγής, θρησκείας, να αποτελέσει μέρος όλων των πολιτικών του κράτους.

Εισαγωγική Ομιλία από τον Πρόεδρο της ΠΣΕΠΕΠ κ. Τάκη Κονή

«Ου φονεύσεις. Ου μοιχεύσεις. Ου κλέψεις»

«Τίμα τον πατέρα σου και την μητέρα σου ίνα εν σοι γένηται και ίνα μακροχρόνιος γένη επί της γης της αγαθής ης κύριος ο Θεός σου δίδωσί σοι»

«Ου ψευδομαρτυρήσεις»

«Τίμα τον υιόν και την θυγατέρα σου ίνα ευ σοι γένηται το υπόλοιπον του βίου σου και το γήρας.»

Απολογούμαι και ζητώ συγχώρηση από όσους θεωρούν ασέβεια αυτή την προσθήκη που έκαμα στις πέντε τελευταίες από τις δέκα εντολές της Παλαιάς Διαθήκης. Το έκαμα εκ μέρους των παιδιών μας και με όλο το σεβασμό και την πίστη προς τις άλλες πέντε γιατί νοιώθω πως μαζί και οι έξι εντολές αποτελούν ένα όμορφο σύνολο για το σημερινό άνθρωπο στη σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία. Εξάλλου αυτή η “ασεβής” προσθήκη θα μπορούσε να ήταν ο τίτλος και η ουσία του φετινού μας θέματος, το οποίο περιστρέφεται γύρω από την ισότητα και το σεβασμό της παιδικής ηλικίας που εμφανώς δεν κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας.

Ωστόσο, το θέμα του φετινού μας Συνεδρίου «Διαφορετικότητα και Κοινωνικές Διακρίσεις - οι επιπτώσεις στα παιδιά», προβληματίζει ευρύτερα τη σύγχρονη κοινωνία με τις πολλές παραμέτρους και προεκτάσεις του.

Θα παρουσιάσω με συντομία τις κυριότερες από αυτές τις παραμέτρους αλλά επιτρέψτε μου πρώτα να ευχαριστήσω εκ μέρους της ΠΣΕΠΕΠ τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ Μάκη Κεραυνό που πρόθυμα δέχτηκε και είναι εδώ μαζί μας, συνεχιστής της συμπαράστασης με την οποία έχουμε συνηθίσει από του Υπουργείου του. Του υποσχόμαστε κι εμείς κάθε συνεργασία και συμβολή στο έργο του και τις επιδιώξεις του. Ευχαριστώ επίσης όλους τους επίσημους προσκεκλημένους μας που μας τιμούν με τη παρουσία τους καθώς και τις δυο συναδέλφους από την Ελλάδα (Λίνα Παπαγαλάνη και Λαμπρινή-Νινέττα Ζώη) που βρίσκονται μαζί μας για να εμπλουτίσουν με επιστημονικό υπόβαθρο τις εργασίες του Συνεδρίου μας. Χαιρετίζω την συμμετοχή στο συνέδριο μας των Παιδοβουλευτών και άλλων παιδιών που καταξιώνει την προσπάθεια της ΠΣΕΠΕΠ να δραστηριοποιείται ΜΕ τα παιδιά και όχι μόνον ΓΙΑ τα παιδιά. Τέλος συγχαίρω την ΕΠΕΠ Πάφου και όλους όσους βοήθησαν με οποιονδήποτε τρόπο στην επιτυχία του φετινού Συνεδρίου μας.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός με διάφορες μορφές διακρίσεων και η αντίθετη όψη του, που είναι η κοινωνική ενσωμάτωση, απασχολούν όλες τις σύγχρονες κοινωνίες ως ένα από τα κυριότερα κοινωνικά ζητήματα της εποχής μας. Η δική μας κοινωνία δεν είναι εξαίρεση. Μπορούμε μάλιστα να πούμε πως σε μερικές περιπτώσεις οι προοπτικές, στη δική μας χώρα, εμφανίζονται δυσοίωνες για την σωστή λειτουργία της διαδικασίας της κοινωνικής ενσωμάτωσης ενόψει κοινωνικών εξελίξεων όπως είναι η απότομη αύξηση κατά τα τελευταία χρόνια του αριθμού των οικονομικών μεταναστών, η εγκατάσταση «ομογενών» με τις οικογένειες τους και η συνεχής άφιξη οικογενειών ΡΟΜ (τσιγγάνων) είτε από τα κατεχόμενα είτε από την Ελλάδα. [Με αυτή την τελευταία εξέλιξη κινδυνεύουμε να βρεθούμε σύντομα αντιμέτωποι με την ανάγκη υλοποίησης της απόφασης του 6^{ου} Συνεδρίου μας στον Αγρό: να κατεβούμε με διαδηλώσεις στους δρόμους όλες οι οργανώσεις παιδικής προστασίας αν παρουσιαστεί έστω και ένα παιδί στην Κύπρο που να ζητιανεύει ή να χαρακτηριστεί ως «παιδί του δρόμου» ή «παιδί των φαναριών»]

Η αναμενόμενη αυτή επιδείνωση των διακρίσεων που σχετίζονται με την πολιτισμική καταγωγή προστίθεται στις άλλες πιο παραδοσιακές μορφές διακρίσεων που προκύπτουν από τη διαφορετικότητα στην οικονομική κατάσταση καθώς και την σωματική και πνευματική διαφορετικότητα. Τα παιδιά είναι όπως πάντα από τα πρώτα και πιο τραγικά θύματα των διακρίσεων αυτών.

Μπροστά σ’ αυτές τις προκλήσεις, οι κοινωνικοί μας θεσμοί κινδυνεύουν να φτάσουν τα όρια της αντοχής τους στην αγωνιώδη προσπάθεια τους να αναγνωρίσουν και να σεβαστούν την διαφορετικότητα: να επινοούν τρόπους ενσωμάτωσης στο κοινωνικό σύνολο όλο και μεγαλύτερων και περισσότερων ομάδων διαφορετικών μελών, και: να αποφύγουν τις κοινωνικές διακρίσεις που η χώρα δεσμεύτηκε να καταπολεμήσει με την προσχώρηση της σε πολλές διεθνείς Συμβάσεις περιλαμβανομένης και της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού [άρθρο 2 της Σύμβασης]

Στην εξέταση του βαθμού της επιτυχίας των θεσμών μας να ανταποκριθούν στις προκλήσεις αυτές επικεντρώνεται το φετινό μας Συνέδριο αλλά και όλες οι δραστηριότητες της φετινής Εβδομάδας Παιδιού, που ξεκινά σήμερα. Στις συνόδους ολομέλειας του Συνεδρίου θα ακούσουμε τις γενικές αντιλήψεις που επικρατούν ή συζητούνται στην σημερινή εποχή και στις Θεματικές Ομάδες θα εργαστούμε σε βάθος για να βρούμε τις απαντήσεις και να καταλήξουμε σε προτάσεις για τα εξής συγκεκριμένα ερωτήματα: —

- Πώς επηρεάζει την διαδικασία της κοινωνικής ενσωμάτωσης η οικονομική διαφορετικότητα και σε ποιο βαθμό; Έχουν τα φτωχά παιδιά την ίδια ευκολία στην ενσωμάτωση όπως τα εύπορα;
- Έχει ευαισθητοποιηθεί το Κράτος Πρόνοιας για παιδιά με πολιτισμική διαφορετικότητα (παιδιά αλλοδαπών, Τουρκοκυπρίων και άλλων πολιτισμικών ομάδων) και έχει σχεδιάσει τις παρεμβάσεις του;

- Έχουν πράγματι εκλείψει οι διακρίσεις για παιδιά με σωματική ή πνευματική διαφορετικότητα και πώς ανταποκρίνονται οι θεσμοί στην πρόκληση της ενσωμάτωσης των παιδιών αυτών;
- Υπάρχει σεβασμός του παιδικού πληθυσμού από τους ενήλικες και τους θεσμούς που αυτοί λειτουργούν στα δικά τους μέτρα και μέσα στις δικές τους προσδοκίες;

Νομίζω το χρωστάμε στους συνέδρους να εξηγήσουμε την προβληματική που μας οδήγησε σ' αυτά τα ερωτήματα.

Οι διαφορές στην οικονομική κατάσταση συνεπάγονται και διαφορετικά πρότυπα συμπεριφοράς τα οποία αφομοιώνονται από τα παιδιά. Αυτές οι συμπεριφορές ανάμεσα στις φτωχές οικογένειες έρχονται σε σύγκρουση με τα καθιερωμένα πρότυπα που υιοθετούνται από τους θεσμούς όπου συνήθως επικρατούν - για να μην πω επικυριαρχούν — τα πιο εύπορα στρώματα της κοινωνίας. Αναπτύσσεται μια νοοτροπία που λογοτεχνικά αναφέρεται ως «καθωσπρεπισμός» και που αναπαράγει διακρίσεις και τακτικές αρνητικής μεταχείρισης όσων συμπεριφέρονται έξω από τα πλαίσια που έχει καθορίσει με άγραφους κανόνες. Τα παιδιά των οικογενειών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας στερούνται βασικών δικαιωμάτων και ευκαιριών ενσωμάτωσης. Φυσικά το πρόβλημα της φτώχειας είναι σχετικό και για αυτό επηρεάζει όλες τις χώρες και όχι μόνον τις υποανάπτυκτες όπως νομίζαμε παλιότερα. Πρόσφατες έρευνες κατάληξαν στο καταπληκτικό και καταθλιπτικό συμπέρασμα πως στην δεκαετία που ακολούθησε την ψήφιση της ΣΔΠ και ενώ την κύρνωσαν με ταχύτητα, η μια μετά την άλλη, όλες οι χώρες του κόσμου, τα παιδιά του κόσμου που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας αυξάνονταν σταθερά. Ακόμα και στην «αφρόκρεμα» των σύγχρονων κοινωνιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ποσοστό αύξησης των φτωχών παιδιών στο τέλος της δεκαετίας ξεπέρασε το 30%.

Οι πολιτισμικές διαφορές επίσης συντηρούν διαφορετικές κοινωνικές συμπεριφορές και σχέσεις που μπορεί να απορρίπτει η πολιτισμική πλειοψηφία. Εκτός από τις καινούργιες πολιτισμικές ομάδες που όπως ανέφερα εισέρχονται με ταχείς ρυθμούς στο κοινωνικό μας σύστημα, έχουμε να αντιμετωπίσουμε και τα προβλήματα που προκύπτουν από την παραδοσιακή πολυπολιτισμική σύνθεση της Κυπριακής Κοινωνίας (Ορθόδοξοι Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι, Ελληνοκύπριοι., Τουρκοκύπριοι, Μαρωνίτες, Λατίνοι, Αρμένιοι και άλλοι). Ιδιαίτερα με την προοπτική συμβίωσης με τους Τουρκοκύπριους, που συνεπάγεται η επίλυση του εθνικού μας προβλήματος, και παρ' όλες τις αγκαλιές των τελευταίων μηνών, θα χρειαστεί πολλή δουλειά και αλλαγή νοοτροπιών για να μετατρέψουμε την επαναπροσέγγιση σε μια πραγματική ενσωμάτωση όλων των Κυπρίων στην ευρωπαϊκή κυπριακή κοινωνία του 21^ο αιώνα.

Ύστερα είναι τα «παιδιά με ειδικές ανάγκες» όπως μάθαμε να τα λέμε. Πολλές ομάδες παιδιών που παρουσιάζουν σωματική ή πνευματική διαφορετικότητα είναι από τα πιο τραγικά θύματα κοινωνικών διακρίσεων και προκαταλήψεων. Πρέπει να σημειώσουμε βέβαια ότι έχουμε επιτύχει στη Κύπρο, με πολλά χρόνια εκστρατείας, τον σεβασμό της διαφορετικότητας για πολλές ομάδες παιδιών που βρίσκονται εκτός «κανονικότητας». Έστω και αν λανθασμένα τα βάζουμε στην γενική κατηγορία ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ, το γεγονός παραμένει ότι η ενέργεια αυτή ξυπνά αμέσως μέσα μας συναισθήματα κατανόησης και στάσεις αποδοχής της διαφορετικότητας. που μας επιβάλλουν ειδικούς χειρισμούς. Το πόσο επιτυχημένοι είναι οι ειδικοί χειρισμοί μας, ιδιαίτερα όταν αυτοί συντηρούν στάσεις ελεημοσύνης και οίκτου παρά την αναγνώριση της ανάγκης για εξειδικευμένη κοινωνική ενσωμάτωση, θα εξετασθεί από την αρμόδια Θεματική Ομάδα του Συνεδρίου.

Τέλος, θα θέλαμε το φετινό μας συνέδριο, να προχωρήσει πέρα από τις συνήθεις συζητήσεις για τις κοινωνικές διακρίσεις και να εξετάσει δυο καινούργιες διαστάσεις του θέματος μας σε εναρμόνιση με τις σύγχρονες διεθνείς έγνοιες και τάσεις:

1. Προβάλλει η ανάγκη να κατανοήσουμε και να υιοθετήσουμε στα λόγια και στα έργα μας τη σύγχρονη έννοια της «ενσωμάτωσης των διαφορετικών παιδιών». Νοηματική και λογική συνάρτηση της έννοιας αυτής, είναι η πρακτική αναγνώριση και ακόμα η συντήρηση της διαφορετικότητας ώστε να μην απαιτείται η αφομοίωση του διαφορετικού ατόμου κατά τη διαδικασία προώθησης της συμμετοχής του στις κοινωνικές δομές και λειτουργίες. Αντίθετα η παλιότερη αντίληψη της «Κοινωνικής ένταξης» άφηνε κάπως αποδεκτό το ενδεχόμενο της απόρριψης ή μη αναγνώρισης της διαφορετικότητας.
2. Προβάλλει η ανάγκη και η προσδοκία να αναγνωρίσουν οι ενήλικες την διαφορετικότητα και τα προβλήματα κοινωνικής ενσωμάτωσης των «κανονικών παιδιών». Δεν είναι τόσο εύκολο γιατί, δυστυχώς για αυτά τα κανονικά παιδιά, η διαφορετικότητα δεν είναι ορατή όπως στα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Ίσως, μάλιστα η επιτυχίες μας στην περίπτωση των παιδιών με ειδικές ανάγκες να συνέβαλαν στην μείωση της ευαισθησίας μας και της ικανότητας να δούμε την διαφορετικότητα μεταξύ των κανονικών παιδιών. Ίσως το σύνολο του παιδικού πληθυσμού να έπεσε άθελα μας θύμα της άλλης επιτυχίας μας. Ο παιδικός πληθυσμός δεν τυγχάνει του απαιτούμενου σεβασμού ούτε και αναγνώρισης. Παρά την ξεκάθαρη εξίσωση των δικαιωμάτων των παιδιών με τα ανθρώπινα δικαιώματα των ενηλίκων πολιτών [που συνεπάγεται η επικύρωση από το 1990 της Παγκόσμιας Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από την χώρα μας] τα παιδιά μας συνεχίζουν να είναι δεύτερης τάξης πολίτες με περιορισμό της συμμετοχής τους στο κοινωνικό γίνεσθαι σε επίπεδα υπόταξης και σε κλίμα καθιερωμένης ανισότητας.

Και επιστρέφοντας εκεί που ξεκίνησα αυτή την εισαγωγή στο θέμα του Συνεδρίου μας, επισημαίνω πως αυτές οι αδυναμίες είναι μέσα στην παράδοση μας. Τις κληρονομήσαμε. Μας έμαθαν να σεβόμαστε τον πατέρα και την μητέρα μας σαν ένα από τα βασικά δέκα πρότυπα σωστής συμπεριφοράς. Ύστερα μετέφεραν αυτό το σέβας και προς τους δασκάλους μας και τελικά σε όλους τους μεγαλύτερους μας σε ηλικία. Ξεχνούν φαίνεται πως ο σεβασμός γίνεται ουσιαστικός και αποτελεσματικός μόνον όταν αποτελεί μέρος μιας γενικότερης νοοτροπίας και πρακτικής αλληλοσεβασμού. Μας κοιτούν παράξενα όταν επιμένουμε ότι τα παιδιά δικαιούνται σεβασμό. «Το σέβας, κύριοι ταιριάζει και οφείλεται μόνο στους γέροντες!»

Αυτή η τοποθέτηση συνοψίζει και σηματοδοτεί την ανεπαρκή αναγνώριση της ατομικότητας και της διαφορετικότητας των παιδιών που και αυτή ανάγεται στην λανθασμένη συνήθεια να αναφερόμαστε στα «παιδιά» η στον «παιδικό πληθυσμό» σαν να πρόκειται για μια ομοιογενή ομάδα αντικειμένων με στερεότυπα γνωρίσματα που δεν είναι καθόλου κολακευτικά:

Τα παιδιά πάσχουν όλα από ανωριμότητα, ανικανότητα ή αναρμοδιότητα και άγνοια σημαντικών δεδομένων [από δική μας σκοπιά]

Και αφού συνηθίσουμε και χωνέψουμε αυτά τα στερεότυπα, μας φαίνονται πια δικαιολογημένες και φυσιολογικές οι προκαταλήψεις μας και οι κατάφωρες παραβιάσεις δικαιωμάτων και οι διακρίσεις της καθημερινής ζωής σε βάρος των παιδιών. Αποφασίζουμε και δεν το συζητάμε! Τα παιδιά

- δεν μπορούν ή δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν στη λήψη σοβαρών αποφάσεων
- δεν δικαιούνται και δεν πρέπει να ψηφίζουν
- οφείλουν να υπακούουν τους μεγάλους χωρίς αμφισβήτηση
- να μην επεμβαίνουν στις κουβέντες των μεγάλων

Κάποια στιγμή το παιδί δεν ανέχεται αυτή την καταπίεση ή έστω τον υποβιβασμό της υπόστασής του και επαναστατεί. Τότε αρχίζουμε να ακούμε κουβέντες για «διάλογο με τα παιδιά μας» για «περισσότερη επικοινωνία» για «αλληλοσεβασμό» και αλλά πολλά ωφέλιμα. Βέβαια τα ακούμε αυτά όταν το παιδί έχει πια την δύναμη — σωματική, κοινωνική και πνευματική - να εκδηλώσει επικίνδυνα την επανάστασή του. Και αυτό συμβαίνει συνήθως στην εφηβεία. Που για τις πιο πολλές οικογένειες σημαδεύεται από αγχογόνες σχέσεις και συγκρούσεις με τα παιδιά τους.

Δεν έπρεπε και δεν ήταν ανάγκη να έχουν έτσι τα πράγματα. Θα μπορούσε να διευκολύνεται το παιδί να εκδηλώσει την αντίδρασή του όσο πιο νωρίς γίνεται ενάντια στην καταπίεση, η οποία είναι βέβαια απαραίτητη στα αρχικά στάδια. Θα μπορούσαμε κι εμείς ταυτόχρονα να δείχνουμε αναγνώριση και ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ του παιδιού μέσα στην οικογένεια και τους άλλους κοινωνικούς Θεσμούς. Και τότε η διαβόητη «επανάσταση της εφηβείας» εξαπλωμένη και ακίνδυνη σε μια πολύ πιο μεγάλη χρονική περίοδο, θα ήταν φυσιολογική και ανώδυνη ή και ακόμα ευχάριστη για μας και για τα παιδιά μας.

Θα τελειώσω κινδυνολογώντας και προκαλώντας σκόπιμα συζητήσεις και αντιδράσεις από τους συνέδρους, ενήλικες και παιδιά: Κομπάζουμε για την παιδοκεντρική μας κουλτούρα. Μιλούμε με συγκίνηση για την αγάπη και την έγνοια μας για τα παιδιά, για μητρικά και πατρικά ένστικτα και φίλτρα και αλλά πολλά. Διακηρύττουμε κι εμείς και όλη η Ευρώπη ότι τα παιδιά μας είναι το πιο πολύτιμο αγαθό και η πιο σημαντική επένδυση για το μέλλον μας

Ωστόσο, στη σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία του 21^{ου} αιώνα κάποιες αναχρονιστικές, αρχέγονες προκαταλήψεις αρχίζουν να εξελίσσονται σε μια επικίνδυνη νοοτροπία που αντικρίζει τα παιδιά ως βάρος οικονομικό και Κοινωνικό. Πέρα και δίπλα από τους κομπασμούς και συναισθηματισμούς για τα παιδιά, είναι φανερό η προσπάθεια του σύγχρονου ανθρώπου να μειώνει τους αριθμούς τους αποκτώντας όλο και λιγότερα ή και καθόλου παιδιά. Όλο και περισσότεροι άνθρωποι δεν παντρεύονται με διάφορες δικαιολογίες αλλά στο βάθος φοβούνται τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις και τα οικονομικά βάρη από τη δημιουργία οικογένειας και την ανατροφή των παιδιών. Μερικοί το παραδέχονται και επικαλούνται τα δικά τους προσωπικά ανθρώπινα δικαιώματα για μια άνετη κοινωνική και οικονομική ζωή. Οι περισσότεροι περιχαράκωνονται πίσω από συναισθηματικές τοποθετήσεις για τα παιδιά που ακούονται σαν υποκρισίες.

Χρειάζεται να αντιστρέψουμε τους όρους για ένα διάστημα. Τα παιδιά να έχουν σεβασμό και προτεραιότητα. Να αναγνωρισθεί η Κοινωνική και Οικονομική προσφορά τους ως ίση με τους μεγάλους. Στην πράξη μπορεί να είναι και μεγαλύτερη αν αναλογιστούμε τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλουμε και τα ωράρια εργασίας τους σε σύγκριση με την αμοιβή και τα ανταλλάγματα που παίρνουν, πέρα από τα απαραίτητα για επιβίωση, που δίναμε στο παρελθόν και στους δούλους μας.

Τίμα τον υιόν και τη Θυγατέρα σου ίνα εύ σοι γένηται το υπόλοιπον του βίου σου και το γήρας.

Κύρια Ομιλία από την κ. Λίντα Παπαγαλάνη, Κοινωνική Ανθρωπολόγο-Νομικό, Πολιτικό Τμήμα Πανεπιστημίου Αθηνών

[Περίγραμμα Ομιλίας]

Όλοι οι άνθρωποι είναι διαφορετικοί και τούτο αποτελεί μια ευκαιρία για την ανθρωπότητα αφού επεκτείνει τους ορίζοντες και εμπλουτίζει τις εμπειρίες μας.

Η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στα άτομα είναι εύκαμπτη και μας επιτρέπει να βρεθούμε άμεσα, δίπλα στο πρόβλημα του άλλου που είναι διαφορετικός – εξ' άλλου από τη φύση μας δεν μπορούμε να αδιαφορούμε αφού εκτός από τον εαυτό μας σκεφτόμαστε και τους άλλους.

Ο άνθρωπος είναι πολυπρόσωπος και πολυταυτοτικός, και θέτει συνεχώς πολλά ερωτηματικά. Οι περισσότεροι δεχθήκαμε μια παιδεία τάξης, τακτοποίησης, συμπιέζοντας τον εαυτό μας σε δοκιμασμένα πλαίσια χωρίς απρόβλεπτες καταστάσεις. Αυτό δεν ήταν μια εσωτερική κατάσταση αλλά σαν μια εξωτερική ασφαλιστική δικλίδα που πρόσφερε ακινησία, σταθερότητα και μη δημιουργία. Η σύγχρονη ζωή αυτό το διαλύει – οι ρυθμοί άλλαξαν, οι αξίες άλλαξαν, οι πεποιθήσεις άλλαξαν, εμείς αλλάξαμε, και είναι ανάγκη να συντεθούμε ξανά, να επαναπροσδιοριστούμε και ως άτομα και ως κοινωνίες.

Ο Β' Παγκόσμιος έφερε τα πάνω κάτω στη νοοτροπία, και η τεχνολογική ανάπτυξη και η εξέλιξη των επιστημών είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας πιο ανοιχτής και αισιόδοξης κοινωνίας. Η Ευρώπη έζησε μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών τους οποίους δέχτηκε και στήριξε. Εργάτες, αγρότες (η λεγόμενη αγροτική έξοδος) επιτυγχάνουν ένα οικονομικό άλμα αλλά ταυτόχρονα αυτοί οι πληθυσμοί μένουν σε πολιτιστική απομόνωση και δημιουργούνται μεγάλα ανθρώπινα προβλήματα. Οι Παλινοστούστες αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα, κυρίως πολιτισμικά.

Η διάλυση του κομμουνισμού έφερε επιπρόσθετα πολιτισμικά, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα στον Ευρωπαϊκό χώρο. Η πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού και της αποικιοκρατίας δημιούργησαν το νέο κύμα των πολιτικών και εργασιακών μεταναστών προς την Ευρώπη, ειδικά προς την Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία. Αυτοί οι άνθρωποι φέρνουν μαζί τη δυστυχία τους και αναζητούν το μικρό κάτι για να ζήσουν. Δεν είμαστε όμως στην αισιόδοξη φάση και την οικονομική ευρωστία που υπήρχε αμέσως μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και κατά συνέπεια δεν νοιώθουμε ασφάλεια ούτε και διαθέτουμε οικονομική αισιοδοξία.

Σε αυτή τη φάση της οικονομικής ύφεσης και των ερωτημάτων γύρω από την ανάπτυξη, με το τέλος των ιδεολογικών ψευδαισθήσεων, με την ανάγκη επανασύνταξης της ιδέας της εθνότητας και με αύξηση των πλουσίων και των φτωχών εις βάρος της μεσαίας τάξης, καλούμαστε να δεχτούμε τους οικονομικούς μετανάστες.

Τι βρίσκουν αυτοί που έρχονται; Απομόνωση, άλλες φτωχές μάζες που ήρθαν πριν από αυτούς, απόρριψη. Ο νέος ξένος είναι μετέωρος μεταξύ του ξαφνιάσματος των υποδοχέων και της δικής του ανάγκης για αποδοχή. Οι Ευρώπη δεν έχει περίσσειμα αισιόδοξίας και συναισθήματος. Οι νέοι έχουν γυρίσει την πλάτη σε κάθε τι παλιό, εκφοβίζουν για να κατασιγάσουν τους δικούς τους φόβους μέσα στο καπιταλιστικό σύγχρονο σύστημα.

Οι ξένοι ταυτίζονται με τους φτωχούς ή πράγματι μένουν μετέωροι; Οι ευχές τους ουδέποτε πραγματοποιήθηκαν. Δεν υπάρχει το όραμα της συμμαχίας των τάξεων. Οι ιδεολογικοί τριγμοί δείχνουν το κενό. Οι Μη Κυβερνητικές Υπηρεσίες δείχνουν περισσότερη ευαισθησία αλλά οι κυβερνήσεις όχι ακόμα. Η παγκοσμιοποίηση δεν έφερε την συμμαχία των λαών και δεν υπάρχει αλληλεγγύη.

Στη διαφορετικότητα περιχαράκωνονται οι άνθρωποι – ο απομονωτισμός, ο κοινωνικός αποκλεισμός βιώνεται μέσα από ρατσισμό και βία απέναντι σε κάθε τι διαφορετικό. Ο ξένος είναι σήμερα ότι ήταν ο αγρότης παλιά. Τα στερεότυπα παραμένουν σταθερά. Πρώτη ετερότητα είναι η φυλετική. Το θεωρούμε παραβίαση της εθνικής μας ταυτότητας. Η σύγκρουση των πληθυσμιακών ομάδων είναι μοιραία. Και, ως άτομα ευαισθητοποιούμαστε φτάνει το διαφορετικό να μην είναι πολύ κοντά μας!

Πώς προετοιμάζεται ένα παιδί απέναντι στη διαφορετικότητα και το ρατσισμό;
Εύκολα λέμε να αλλάξει η νοοτροπία και η κοινωνία. Ο στόχος της μελλοντικής κοινωνίας διαμέσου μιας εκπαίδευσης και μιας αγωγής πρέπει πρώτα να απαντήσει στην ερώτηση: Τι κοινωνία θέλουμε;
Κοινωνία διαχειριστική του πλούτου, ευγνωμοσύνη για αυτό που έχει, με συναίσθηση της ιστορικότητας της; Συναίσθηση της διαφοράς ανάμεσα στον εαυτό μας και την ιστορικότητα μας;
Είμαστε επικαρπωτές και όχι ιδιοκτήτες του κόσμου. Πρέπει να ανακαλύψουμε ξανά το καλό, την ενδυνάμωση του σεβασμού, την ενότητα, την αλληλεγγύη και την ουμανιστική παιδεία.

Πρέπει να διαφοροποιήσουμε την έννοια της δικαιοσύνης αναγνωρίζοντας και συνειδητοποιώντας τη μη ιδιοκτησιακή σχέση μας με τη ζωή. Η μοναδικότητα και η ατομικότητα προϋποθέτουν συνεργασία και αλληλοσεβασμό. Κανένας δεν μπορεί να ταπεινώνει κανέναν. Η αξιοπρέπεια είναι βασικό στοιχείο και προϋπόθεση.

Πρέπει:

- Να προσέχουμε τις λέξεις που χρησιμοποιούμε
- Να μην πληγώνουμε
- Να μην γενικεύουμε
- Ο ρατσισμός είναι αρρώστια
- Ο ρατσισμός είναι όπως την υγρασία – με τον καιρό το σπίτι καταρρέει.

Η συνεργασία απαιτεί δύο μέρη που να έχουν και οι δύο ψηλά το κεφάλι. Αυτός είναι και ο μόνος δρόμος για την ειρήνη.

«Διαφορετικότητα και Κυπριακή πραγματικότητα» Ομιλία από την κ. Μαίρη Κουσελίνη, Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Κύπρου

[Περίγραμμα Ομιλίας]

Ποια είναι η σχολική πραγματικότητα;

Ποτέ οι μαθητές δεν είναι ίδιοι ούτε έχουν τις ίδιες ανάγκες.

Υπάρχουν οι εξωτερικές διαφορές, αυτά δηλαδή που αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας.

Αυτό είναι θετικό γιατί ευαισθητοποιούμαστε αλλά και αρνητικό γιατί αγνοούμε τις εσωτερικές διαφορές στα παιδιά που δεν διαφέρουν εξωτερικά – π.χ. τα δικά μας «ίδια» παιδιά δεν είναι ακριβώς «ίδια».

Παρά την διακηρυγμένη πολιτική δεν σεβόμαστε τη διαφορετικότητα στο εκπαιδευτικό σύστημα αφού δεν υπάρχουν διαφορετικοί κώδικες επικοινωνίας, ούτε διαφορετικός τρόπος μάθησης, ούτε διαφορετικός χρόνος μάθησης, ούτε αναγνωρίζουμε τις διαφορετικές ανάγκες των παιδιών.

Αν δεν ικανοποιήσουμε αυτές τις διαφορετικές ανάγκες τους, καταλήγουν σε παραβατική συμπεριφορά και σχολική αποτυχία

Είναι επιτακτική η ανάγκη για βελτίωση των συνθηκών που λειτουργούν τα σχολεία με διαφορετικά παιδιά.

Δεν θέλουμε όμως αφομοίωση και ενσωμάτωση αλλά το σεβασμό της διαφορετικότητας, δηλαδή της γλώσσας, της κουλτούρας τους κλπ. Πρέπει να διαμορφώσουμε θετική στάση απέναντι στα παιδιά με ειδικές ανάγκες γιατί σήμερα βλέπουμε τα «κανονικά» παιδιά να εκφράζουν φόβο απέναντι στα παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Οι τάξεις μεικτής ικανότητας είναι λάθος, η μετωπική μέθοδος παράδοσης είναι λάθος και δεν έχουμε διαδικασίες διαφοροποίησης μεταξύ των παιδιών μιας τάξης.

Υπάρχει παραβατικότητα σε παιδιά 5-7 χρονών.

Υπάρχει προκατάληψη σε πολυπολιτισμικά σχολεία στην Πάφο

Οι ξένοι θεωρούνται ξένοι και παραμένουν ξένοι. Δεν τους θέλουν για παρέα ακόμα και αν έχουν πολύ καλή επίδοση στο σχολείο.

Ποιον θα υποψιαστείς αν γίνει κάτι; Η απάντηση είναι πάντα εναντίον των ξένων.

Η μυστική ατζέντα λέει πως είμαστε όλοι ίσοι αλλά τα διαφορετικά παιδιά είναι βάρος και μέσα στην τάξη δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμά τους για πιο αργούς ρυθμούς κλπ. Υποτιμούμε τα παιδιά από τις Φιλιππίνες, την Ασία, τη Ρωσία αλλά όχι τους Γάλλους, τη γνωστή Ευρώπη και την Αμερική. Τα παιδιά μας έχουν ρατσισμό αλλά και ξενοφοβία μόνο για αυτό που δεν ξέρουν. Μάλιστα τους «γνωστούς» ξένους (Άγγλους π.χ.) τους υπερτιμούμε. Η εκπαίδευση πρέπει να τους μάθει ώστε να ξέρουν και να σταματήσουν να φοβούνται.

Τι κάνουμε για τούτο; Τίποτε!

Τα ίδια τα ξένα παιδιά δεν νιώθουν άνετα, νιώθουν και ηθική υποτίμηση.

Υπάρχει ένα Σύνδρομο της μειονεξίας και της υπεροχής: το κοινωνικοοικονομικό κριτήριο τίθεται πρώτο στη σύνθεση μιας παρέας, τόσο στο σχολείο όσο και στο κοινωνικό επίπεδο των συναναστροφών.

Δίδουμε έμφαση μόνο στα κύρια μαθήματα – Ελληνικά, Μαθηματικά. Αν δεν είναι καλοί σ' αυτά, περιθωριοποιούνται και δεν τους προσέχει ο δάσκαλος.

Τα «διαφορετικά» παιδιά δεν θέλουν οίκτο – τους ενοχλεί, ειδικά τα παιδιά με ειδικές ανάγκες δεν θέλουν υπερπροστασία.

Πώς λειτουργεί η πολιτική μέσα στο σχολείο;

Ο μεγάλος ακαδημαϊσμός οδηγεί σε περιθωριοποίηση. Ο δάσκαλος και ο καθηγητής δεν μπορούν να καθυστερήσουν στην κάλυψη της ύλης και το πρόγραμμα είναι ίδιο για όλους τους μαθητές. Οι δραστηριότητες είναι κυρίως για παιδιά μορφωμένων, πλουσίων κλπ. Οι υπόλοιποι δεν έχουν ίδιες ευκαιρίες. Υπάρχει απομόνωση και, ουσιαστικά, τιμωρία της διαφορετικότητας – επικρατεί έλλειψη διαπολιτισμικής αγωγής και εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί συχνά λεν πως δεν ξέρουν πώς να αντιμετωπίσουν αυτά τα παιδιά.

Σε όλη των Ευρώπη υπάρχουν προγράμματα ένταξης και όχι διαπολιτισμικά – δεν είμαστε εξ' άλλου και πολύ διαφορετικοί μεταξύ μας!

Για να δοθούν ίσες ευκαιρίες πρέπει να διαφοροποιήσουμε: Τις Πεπαιθήμενες των εκπαιδευτικών, τις Πεπαιθήμενες των παιδιών, τις Πεπαιθήμενες των παιδιών της μειονότητας για τον εαυτό τους. Ακόμα, να διαμορφώσουμε προγράμματα που να σέβονται τη διαφορετικότητα.

Το ότι αναγνωρίζουμε το πρόβλημα είναι ένα θετικό βήμα – αλλά πρέπει να προχωρήσουμε περισσότερο και γρήγορα!

Κατάθεση προσωπικής εμπειρίας από την Ντιάνα Ιωαννίδου

Μέχρι τα έντεκά μου χρόνια που ζούσα στη Ρωσία, ούτε που θα το φανταζόμουνα πως θα άλλαζε η ζωή μου από την μια μέρα στην άλλη. Ήταν κάτι το ξαφνικό για μένα και σίγουρα όχι για τους γονείς μου, οι οποίοι προβληματιζόντουσαν γι' αυτό το θέμα για πολύ καιρό, χωρίς να αφήσουν εμένα και την αδελφή μου να υποψιαστούμε οτιδήποτε. Οι συνθήκες ζωής στη Ρωσία άρχισαν να παρουσιάζουν διαταραχές. Με αυτήν την προειδοποίηση, οι γονείς μου για να τις προλάβουν, αποφάσισαν για την μετακόμισή μας στην Ελλάδα, όπου και κρατούσαν οι ρίζες μας. Εγώ δεν είχα καμία αντίρρηση, αντιθέτως έβρισκα την ιδέα θαυμάσια.

Όμως δεν ήξερα τι μας περίμενε σ' αυτήν τη χώρα του παραμυθιού, όπως πίστευα. Όταν άρχισα να πηγαίνω στο σχολείο της Ξάνθης, όλα για μένα φαινόταν χωρίς ελπίδα. Το να μην ξέρεις την γλώσσα ήταν ότι χειρότερο θα μπορούσε να μου συμβεί. Ήμουν απελπισμένη, αλλά αυτό δεν με σταμάτησε. Οι συμμαθητές μου είχαν χωριστεί σε δυο ομάδες: εκείνοι που με αποδέχτηκαν έτσι όπως ήμουν και εκείνοι που δεν ήθελαν να με βλέπουν ούτε ζωγραφιστή. Με τα χρόνια τους κέρδισα. Έμαθα την γλώσσα, προσπάθησα να τους πλησιάσω και έτσι κέρδισα και την εμπιστοσύνη τους. Ο επόμενος σταθμός, μας μετά από δυο χρόνια, ήταν η Κύπρος. Δεν υπήρχε μεγάλη διαφορά από την Ελλάδα. Η μόνη διάφορα που βρίσκω, είναι ότι τώρα που ξέρω την γλώσσα, που μπορώ να συνεννοούμαι και να εκφράζω την γνώμη μου, όπως και να υπερασπίζω τον εαυτό μου, με βλέπουν με διαφορετικό μάτι, με αντιμετωπίζουν σαν να είμαι μια από αυτούς.

Όμως, πολλές φορές, παρουσιάστηκαν περιπτώσεις ρατσισμού. Μερικοί Ελληνοκύπριοι δεν αντέχουν να βλέπουν τους Ελληνοπόντιους και αυτό είναι που πληγώνει πραγματικά - σε κάνει να νιώθεις μειωμένη και προσβεβλημένη. Έτσι σου έρχεται να τα μαζέψεις και να φύγεις, όμως εδώ είναι που πρέπει να δείξεις ανωτερότητα και να κάνεις υπομονή. Επειδή πιστεύω πως με την πάροδο του χρόνου, όλες αυτές οι διαφορές θα ξεχαστούν, ούτε που θα υπάρχουν και τότε θα έρθει η ηρεμία στις ζωές μας.

Αρχίζοντας όμως θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν αλλαγές π.χ στο σχολικό πρόγραμμα. Να δημιουργηθεί για παράδειγμα ένα μάθημα, το οποίο θα έχει θέμα την διαφορετικότητα, κοινωνικότητα και πολιτισμικότητα στις μέρες μας. Το μάθημα θα μεταδώσει πολλά μηνύματα σε όλους τους μαθητές και θα τους κάνει να καταλάβουν και να αντιληφθούν κάποια πράγματα. Επίσης μεγάλη σημασία θα είχε κατά την διάρκεια των εκδηλώσεων να δινόταν η ευκαιρία στους Ελληνοπόντιους να παρουσιάσουν ένα δικό τους χορό, να διαβάσουν ένα ποίημα στην γλώσσα τους ή και να τραγουδήσουν ένα τραγούδι, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους συμμαθητές τους να γνωρίσουν μια διαφορετική λογοτεχνία και μουσική. Ιδιαίτερα θα βοηθούσαν ορισμένες συνεδριάσεις που θα πραγματοποιούνταν μεταξύ των μαθητών με διάφορα και ενδιαφέροντα θέματα, πράγμα που θα έφερνε όλους τους μαθητές πιο κοντά, ανταλλάσσοντας έτσι απόψεις, σκέψεις, ιδέες και συναισθήματα. Αυτές οι μικρές αλλαγές από τους Ελληνοκύπριους θα έδιναν μεγάλες ευκαιρίες σε μας τους Ελληνοπόντιους.

Το συμπέρασμα που βγάζω είναι: πρέπει να ξέρεις να πολεμάς άμα θέλεις να επιβιώσεις σ' αυτή την σκληρή και άδικη ζωή και να κοιτάς πάντα μπροστά με αισιοδοξία. Δεν πρέπει να αφήνεις κανέναν να σε επηρεάσει και να μην λυγίζεις σε κάθε εμπόδιο. Πρέπει όμως να παραδεχτώ ότι μεγάλο ρόλο έπαιξαν σ' αυτό οι γονείς μου, οι οποίοι με την αδιάκοπη προσπάθειά τους με καθοδηγούσαν ώστε να μην πάρω το στραβό δρόμο. Και αυτό που πέτυχα μέχρι τώρα το οφείλω πραγματικά σ' αυτούς.

Σας ευχαριστώ που με ακούσατε.

Κατάθεση προσωπικής εμπειρίας από την Μαρία Πρίφτη

Ονομάζομαι Μαρία Σταύρου Πρίφτη. Είμαι από τις Βρυσούλες και γεννήθηκα τις 5/11/1978. Έχω σοβαρή απώλεια ακοής και στα δυο μου αυτιά. Εποικινωνω με χειλανάνγνωση και νοήματα. Έχω φοιτήσει μέχρι τα 12 μου χρόνια στην Σχολή Κωφών στην Λευκωσία. Ακολούθησα το πρόγραμμα ένταξης απόμων με ειδικά προβλήματα και φοίτησα 4 χρόνια στο Δημοτικό Σχολείο Βρυσούλων και ακολούθως 3 χρόνια στο Γυμνάσιο Ξυλοτύπου.

Η βοήθεια που έπαιρνα κατά την διάρκεια της φοίτησής μου ήταν ανεπαρκής και ως εκ τούτου επιβαρυνόταν η οικογένειά μου με αρκετά έξοδα για να μου παρέχει βοήθεια από ειδικούς δάσκαλους τις ελεύθερες μου ώρες. Έγινα αποδεκτή στο Α' Λύκειο Κύκκου με την ελπίδα ότι στην Λευκωσία θα μπορούσα να είχα πιο ουσιαστική βοήθεια από τους αρμόδιους φορείς, και τα τρία χρόνια της φοίτησής μου εκεί στερήθηκα την οικογένειά μου, τους φίλους μου και το χωριό μου επειδή εμένα στην Λευκωσία.

Στόχοι μου και σκοπός μου ήταν και είναι να γίνω ένα παραγωγικό και χρήσιμο μέλος της κοινωνίας και του συνόλου ζητώντας ίσα δικαιώματα με όλους τους συμπατριώτες μου. Φαίνεται όμως ότι ζήτησα πολλά σαν κωφό άτομο επειδή δεν γνώριζα ότι είμαι καταδικασμένη να κυκλοφορώ σαν πολίτης δευτέρας κατηγορίας με κανένα δικαίωμα καλύτερης ζωής ή ίσων ευκαιριών. Δεν επέλεξα εγώ ή κανείς άλλος να γεννηθώ εγώ κωφή. Όμως επέλεξα να βελτιώσω την ζωή μου και τις ικανότητές μου

Έχω δώσει εξετάσεις στο Πανεπιστήμιο Κύπρου με σκοπό να ακολουθήσω το επάγγελμα της δασκάλας. Είχα τότε διαβεβαιώσεις από τον Υπουργό Παιδείας κ. Ιωαννίδη ότι θα γίνω αποδέκτη στο Πανεπιστήμιο Κύπρου ως το πρώτο άτομο (κωφό) που προσπάθησε για κάτι καλύτερο και ως άτομο που θα μπορούσε να βοηθήσει αλλά κωφά παιδιά. (Υπάρχουν δηλώσεις του Υπουργού στα κανάλια Μέγα, Σίγμα που επιβεβαιώνουν αυτές τις υποσχέσεις του) Δυστυχώς η απάντηση από το Πανεπιστήμιο Κύπρου ήταν αρνητική με τη δικαιολογία ότι δεν υπάρχει υποδομή για στήριξη ατόμων με κώφωση και ως εκ τούτου δεν μπορούσα να γίνω αποδέκτη. (Σε όλη την Ευρώπη και ειδικά στην Ελλάδα, τα κωφά άτομα γίνονται δεκτά στα Πανεπιστήμια χωρίς εξετάσεις).

Μου εξάντλησαν όλες τις πιθανότητες για κάτι καλό στην Κύπρο, έτσι πήγα στην Αγγλία χωρίς να κατέχω την Αγγλική γλώσσα για σπουδές. Σπούδασα νηπιαγωγός για 3 χρόνια με σωστή και ολική βοήθεια σαν κωφό άτομο. Είχα συνέχεια μαζί μου διερμηνέα στην τάξη και επίσης ειδική δασκάλα για κωφά άτομα. Μάθαινα ταυτόχρονα Αγγλικά και Μαθηματικά GCSE OLevel σε βραδινά μαθήματα σε κολέγιο για κωφά άτομα

Κατάφερα να βραβευτώ δυο φορές σαν άτομο που μαθαίνει γρήγορα και πήρα το δίπλωμα μου σαν νηπιαγωγός. Δούλευα ταυτόχρονα με τις σπουδές μου σε σχολεία για κωφά άτομα ηλικίας 4—6 ετών για περίοδο 1 1/2 χρόνου επειδή αυτή η τακτική ακολουθείται στην Αγγλία.

Σε όλη αυτήν την περίοδο δεν έχω βοηθηθεί καθόλου από το Κυπριακό Κράτος παρ' όλες τις προσπάθειες μου, αλλά μου απόκοψαν και την χορηγία του Γραφείου Ευημερίας για τα ανάπηρα άτομα επειδή δεν κατοικούσα στην Κύπρο έστω και αν τους απόδειξα ότι σπούδαζα στην Αγγλία και τους λόγους που αναγκάστηκα να κάμω τούτο.

Με το τέλος των σπουδών μου, μου προτάθηκε μόνιμη εργασία ως νηπιαγωγός στο κολέγιο που αποφοίτησα με μηνιαίο μισθό 1,200 λίρες την οποία απέρριψα και ήλθα στην Κύπρο τον Ιούλιο 2002 με ελπίδες

Επισκέφτηκα το Υπουργείο Παιδείας και παρουσίασα τα διπλώματά μου σε όλους τους αρμόδιους λειτουργούς ζητώντας ξανά βοήθεια για εξεύρεση εργασίας. Ως συνήθως πήρα ξανά διαβεβαιώσεις ότι θα δούμε και κάτι θα γίνει. Η τελική απάντηση που πήρα ήταν ότι το δίπλωμα μου δεν αναγνωρίζεται στην Δημόσια υπηρεσία επειδή είναι τριετές και όχι τετραετές και ως εκ τούτου δεν μπορώ να εργοδοτηθώ έστω και αν είμαι η μοναδική σε όλη την Κύπρο νηπιαγωγός (κωφή) για κωφά άτομα.

Τον Σεπτέμβριο 2002 έγινα αποδέκτη στο Cyprus College και ακολούθησα Computer Science με διετή διάρκεια σπουδών.

Αποτάθηκα ξανά Υπουργείο Παιδείας και στην Σχολή Κωφών για στήριξη και βοήθεια στην τάξη αλλά η απάντηση που πήρα ήταν ότι δεν προνοούν οι νόμοι μας στήριξη ή βοήθεια σε κωφά άτομα στην ανώτερη εκπαίδευση. Έχω φύγει από το κολέγιο με παρά πολλή απογοήτευση και πικρία ενώ είχα σχετικά καλά αποτελέσματα επειδή δεν μπορούσα να συμμετέχω ενεργά στα μαθήματα.

Έχω νοιώσει λύπη, θυμό και απογοήτευση για την αντιμετώπιση που είχα μέχρι σήμερα από το κράτος και τους φορείς του. Ίσως επειδή δεν συμβιβάστηκα με το κατεστημένο που θέλει τα άτομα με ειδικές ανάγκες απομονωμένα ή σε ιδρύματα εκλιπαρώντας την ελεημοσύνη και την αποδοχή για ζωή από τους κανονικούς πολίτες χωρίς να έχουν δικαιώματα ή δυνατότητες για ίσες ευκαιρίες και συμμετοχή σε ένα καλύτερο αύριο.

Δυστυχώς είμαι όπως και οι άλλοι, καταδικασμένη να υπάρχω για να προβάλλω τις αγαθοεργίες που παρέχονται από καλούς και ευαισθητοποιημένους ευεργέτες των ατόμων με ειδικές ανάγκες από καιρού σε καιρόν.

Διερωτώμαι γιατί δεν εφαρμόζεται και εδώ η διαδικασία των Σπαρτιατών και να μας πετούν σε παιδική ηλικία από τον Ταΰγετο αλλά μας εξευτελίζουν καθημερινά.

Δεν ζήτη ελεημοσύνη. Ζήτη τα δικαιώματά μου σαν πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν ζήτη ιδιαίτερη μεταχείριση αλλά ίσες ευκαιρίες με όλους τους άλλους. Ζήτη το δικαίωμα να συμμετέχω ενεργά στην κοινωνία σαν ισότιμο μέλος της.

Ειλικρινά έχω πληγωθεί και απογοητευθεί με την αντιμετώπιση που έχω δεχθεί μέχρι σήμερα επειδή έχω γεννηθεί κωφή. Ευχαριστώ την οικογένειά μου που μου έχει συμπαρασταθεί και βοηθήσει να επιτύχω ότι έχω επιτύχει μέχρι σήμερα και προβληματίζομαι για το τι θα κάνω στο μέλλον.

Είμαι Κύπρια και θέλω να παραμείνω στην χώρα μου, στον τόπο μου, στο χωριό μου, να δημιουργήσω οικογένεια. Με τρομοκρατεί η ιδέα όμως αν τα παιδιά μου έχουν την ίδια ατυχία με μένα. Τι θα απογίνουν σε ένα κράτος που εντάσσεται στην Ευρώπη αλλά είναι τυφλό και κωφό στα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε εμείς.

Ίσως η μοναδική μου διέξοδος είναι η προσφυγή στην δικαιοσύνη εντός η εκτός Κύπρου για δικαίωση.

«Διακρίσεις και Αρνητικές νοοτροπίες απέναντι στην Παιδική Ηλικία»

Ομιλία από την κ. Λαμπρινή -Νινέττα Ζώη, Κοινωνική Λειτουργό (M.S.W.),
Τμηματάρχη Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Φροντίδας της Ελλάδος

Η τιμητική σας πρόσκληση να είμαι για τρίτη φορά μαζί σας στο Παγκύπριο Συνέδριο Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού στο πλαίσιο του σπουδαίου θεσμού της Εβδομάδας Παιδιού, μου δίνει μεγάλη χαρά, συγκίνηση αλλά και αίσθημα ευθύνης.

Αποδεχόμενη την πρόσκλησή σας είχα πλήρη επίγνωση ότι αποδέχομαι ταυτόχρονα την πρόκληση να αναλάβω την ευθύνη να μοιραστώ μαζί σας τις σκέψεις μου και τον προβληματισμό μου για ένα τόσο ευρύ σύνθετο και σοβαρό θέμα, που σίγουρα δεν είναι δυνατόν να εξαντληθεί σε μία εισήγηση.

Αποδέχτηκα λοιπόν να ξεκινήσουμε μαζί μια συζήτηση, έναν διάλογο σχετικά με τις Διακρίσεις και τις αρνητικές Νοοτροπίες απέναντι στην Παιδική Ηλικία, με την απόλυτη βεβαιότητα ότι ο καθένας από εσάς έχει πάρα πολλά να πει και να συνεισφέρει σε αυτό το διάλογο.

Συνεπώς εγώ ειλικρινά θα προσπαθήσω να κάνω την απαραίτητη εισαγωγή στο θέμα, έτσι ώστε να διευκολύνω τον διάλογο που ελπίζω και εύχομαι ότι θα ακολουθήσει τόσο στην αίθουσα αυτή, αλλά και μετά το Συνέδριο στις άλλες ευκαιρίες που φροντίζει να οργανώνει η ΠΣΕΠΕΠ μαζί με τις Επαρχιακές Επιτροπές Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού.

Όσοι με θυμούνται ως ομιλήτρια, θα θυμούνται και την νοοτροπία μου να στέκομαι στην αποσαφήνιση και τους ορισμούς των όρων, την νοοτροπία μου να διασφαλίζω όσο είναι δυνατόν, ότι όλοι αντιλαμβανόμεθα το ίδιο χρησιμοποιώντας μία λέξη ένα όρο, με το να μοιράζομαι μαζί σας επίσημους ορισμούς, ή ορισμούς που αποδέχομαι.

Εκτιμώ ότι αυτή είναι μια θετική νοοτροπία, έτσι δεν την έχω αλλάξει και θα αφιερώσω κάποιο χρόνο κάνοντας σας μια περιήγηση στις έννοιες «Διακρίσεις» και «Νοοτροπία».

Για την «Παιδική Ηλικία» έχει φροντίσει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού να την ορίσει. Είμαι σίγουρη ότι όλοι θυμόμαστε ότι σύμφωνα με το Άρθρο 1

«... θεωρείται παιδί κάθε ανθρωπίνου ον μικρότερο των 18 ετών, εκτός εάν η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα, σύμφωνα με την ισχύουσα για το παιδί νομοθεσία».

Η Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (The Human Rights Committee), μια από τις Επιτροπές που συγκροτήθηκαν από τον ΟΗΕ για να παρακολουθούν τις βασικές Συνθήκες για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η οποία έχει αρμοδιότητα να παρακολουθεί την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, υιοθέτησε το 1989 μια Γενική Αρχή προτείνοντας έναν ορισμό για τον όρο 'discrimination' που στα Ελληνικά αποδίδεται στον πληθυντικό αριθμό 'Διακρίσεις'.

«Με τον όρο 'Διακρίσεις'- 'discrimination' πρέπει να γίνεται αντιληπτό ότι υποδηλώνεται κάθε διάκριση-διαφορά, αποκλεισμός, περιορισμός ή προτίμηση που βασίζεται σε οποιαδήποτε αιτία όπως π.χ. φυλή, χρώμα, φύλο, γλώσσα, θρησκεία, πολιτική ή άλλη άποψη-πεποίθηση, εθνική ή κοινωνική καταγωγή, κατάσταση-θέση περιουσιακή, γέννησης ή άλλη, και η οποία αποσκοπεί, ή έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίσει την αναγνώριση, απόλαυση ή άσκηση απ' όλους τους ανθρώπους σε ισότιμη βάση, όλων των δικαιωμάτων και ελευθεριών».

Το ίδιο έτος 1989, η ίδια Επιτροπή δήλωσε ότι η αρχή της 'μη-διάκρισης' – the principle of 'non-discrimination', μερικές φορές απαιτεί από τις Κυβερνήσεις να αναλάβουν-να καθιερώσουν 'θετικές διακρίσεις' – 'affirmative action' ή 'proactive measures', με σκοπό να περιορίσουν ή να εξαλείψουν συνθήκες που προκαλούν ή υποβοηθούν να διαιωνίζονται διακρίσεις που απαγορεύονται από το Διεθνές Σύμφωνο. Επίσης προσέθεσε ότι «δεν συνιστά διάκριση ή μεροληψία κάθε διαφοροποίηση μεταχείρισης, όπως όταν τα κριτήρια για αυτή την διαφοροποίηση είναι λογικά και αντικειμενικά και ο σκοπός είναι να επιτύχουμε ένα στόχο ο οποίος νομιμοποιείται με το Σύμφωνο».

Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία αντιστοίχως έχει αρμοδιότητα να παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, έχει ακολουθήσει παρόμοια προσέγγιση στις συζητήσεις της με τις Κυβερνήσεις.

Ας σημειώσουμε λοιπόν ότι η απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών σε ισότιμη βάση δεν σημαίνει όμοια-ενιαία συμπεριφορά σε κάθε περίπτωση.

Η αρχή της 'μη-διάκρισης' είναι βασική αρχή όλων των συνθηκών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Η πρόβλεψη για την αρχή της 'μη-διάκρισης' στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού συμπεριλαμβάνεται στο Άρθρο 2 το οποίο σας υπενθυμίζω ότι λέει:

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να εγγυώνται σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή της εθνικής, εθνικιστικής ή κοινωνικής καταγωγής τους, της περιουσιακής τους κατάστασης, της ανικανότητάς τους, της γέννησής τους ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης ή κύρωσης, βασισμένης στη νομική κατάσταση, στις δραστηριότητες, στις εκφρασμένες απόψεις ή στις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων εκπροσώπων του ή των μελών της οικογένειάς του.

Το άρθρο 2 αναφέρεται σε διακρίσεις που αφορούν την συμπεριφορά και μεταχείριση των παιδιών ατομικά.

Ωστόσο όπως ξέρετε, ολόκληρη η Σύμβαση αποσκοπεί στην πρόληψη, στο να αποτρέπονται διακρίσεις κατά των παιδιών ως ομάδα – κατά της παιδικής ηλικίας. Άρθρο προς άρθρο η Σύμβαση έχει ως αποστολή να προστατέψει τα παιδιά από να τους συμπεριφέρονται και να τα μεταχειρίζονται χειρότερα από ότι στους ενήλικες, από τις διακρίσεις και τις αρνητικές νοοτροπίες απέναντι στην παιδική ηλικία. Καθώς δηλαδή η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, επιτρέπει προοδευτική βήμα-βήμα εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών, κατ' αρχήν προϋποθέτει την κατάργηση των διακρίσεων.

Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού έχει υπογραμμίσει την σπουδαιότητα του Άρθρου 2 με το να το ορίσει ως μία από τις τέσσερις γενικές αρχές της Σύμβασης.

Να υπενθυμίσω ότι οι τέσσερις γενικές αρχές της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι:

1. Άρθρο 2
Αρχή της 'μη-διάκρισης' (Non-discrimination)
2. Άρθρο 3.1
Αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (Best interest of the child)
3. Άρθρο 6
Αρχή της επιβίωσης και ανάπτυξης (Survival and development)
4. Άρθρο 12 (1)
Αρχή των απόψεων του παιδιού (Views of the child)

Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού απαιτεί από τις Κυβερνήσεις όταν ενημερώνουν για την πρόοδο εφαρμογής της Σύμβασης να δίνουν στοιχεία για την εφαρμογή των τεσσάρων αυτών άρθρων ξεχωριστά αλλά και για την εφαρμογή τους σε όλα τα άλλα άρθρα της Σύμβασης, εξ ου και γενικές αρχές της Σύμβασης.

Σε ότι αφορά δηλαδή το Άρθρο 2 την αρχή της 'μη-διάκρισης' ζητείται από τις Κυβερνήσεις να αναφερθούν στην έκθεσή τους για την εφαρμογή του και σε σχέση με τα υπόλοιπα άρθρα της Σύμβασης, π.χ. να δώσουν στοιχεία ότι το άρθρο 24 το δικαίωμα του παιδιού στην υγεία, ή τα άρθρα 28-29 το δικαίωμα στην εκπαίδευση εφαρμόζονται χωρίς καμία διάκριση, ότι όλα τα παιδιά έχουν πρόσβαση στα σχολεία και στις υπηρεσίες υγείας-νοσοκομεία και ότι εκεί τους συμπεριφέρονται ισότιμα, χωρίς διακρίσεις.

Εκτιμώ ότι είναι χρήσιμο να σταθώ λίγο στο τι γίνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ότι αφορά τις διακρίσεις.

Αρχικά, τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν ήταν στο επίκεντρο του προβληματισμού των συνθηκών των Παρισίων και της Ρώμης παρά το γεγονός ότι όταν ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση μια από τις επείγουσες αποστολές της ήταν να συμφιλιώσει μια ήπειρο διχασμένη από εθνικιστικές και εθνοτικές διαμάχες. Αυτό εξηγείται κυρίως από την τομεακή και λειτουργική προσέγγιση που υιοθετήθηκε για τις ιδρυτικές συνθήκες και κατά συνέπεια δεν είχε συμπεριληφθεί σε αυτές μια θεμελιώδης διάταξη συνταγματικού τύπου που θα περιλάμβανε επίσημη δήλωση για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Είναι σαφές ότι οι τρεις ιδρυτικές συνθήκες δεν σκόπευαν να συμπεριλάβουν παρεμφερή διακήρυξη δεδομένου επιπλέον του γεγονότος ότι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, που είχε υπογραφεί το 1950, είχε αναλάβει να παράσχει ένα τελειοποιημένο μοντέλο πραγματικής εγγύησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ευρώπη.

Η θέση που δίνουν οι κοινοτικές συνθήκες στα θεμελιώδη δικαιώματα έχει σημαντικά εξελιχθεί κατά τη διάρκεια της ευρωπαϊκής οικοδόμησης.

Επί σειρά ετών βέβαια στο επίκεντρο ήταν η πρόληψη των διακρίσεων λόγω υπηκοότητας και φύλου.

Το 1997 αποτέλεσε σημείο καμπής καθώς τα κράτη μέλη συμφώνησαν σε ορισμένες εκτεταμένες αλλαγές. Με την θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Άμστερνταμ δόθηκαν στην κοινότητα νέες αρμοδιότητες για την καταπολέμηση μιας εξαιρετικά ευρείας κλίμακας διακρίσεων, ήτοι: λόγω φυλετικής ή εθνικής

καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού και αυξήθηκαν οι αρμοδιότητες για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου. (Άρθρο 13).

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ παρέχει επισήμως στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο την εξουσία να εξασφαλίζει το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.

Μετά την Συνθήκη του Άμστερνταμ η Κοινότητα προχώρησε σε σύντομο χρονικό διάστημα σε νομοθετικό έργο, το οποίο περιλαμβάνει δύο οδηγίες:

1. Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου που απαγορεύει τις φυλετικές και εθνοτικές διακρίσεις στην απασχόληση, στην εκπαίδευση, στην κοινωνική ασφάλιση και την υγειονομική περίθαλψη, την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες
2. Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου που απαγορεύει τις διακρίσεις στην απασχόληση που οφείλονται στη θρησκεία και την πεποίθηση, την αναπηρία, την ηλικία και στο γενετήσιο προσανατολισμό καθώς και ένα πρόγραμμα δράσης (απόφαση 2000/750/ΕΚ του Συμβουλίου) για την προώθηση της μελέτης των διακρίσεων και της ανταλλαγής εμπειριών και ορθής πρακτικής μεταξύ των κρατών μελών.

Η προθεσμία για την ενσωμάτωση της νέας νομοθεσίας από τα κράτη μέλη για μεν την φυλετική ισότητα ήταν η 19^η Ιουλίου 2003, για δε το γενετήσιο προσανατολισμό, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία και την ηλικία είναι η 2^α Δεκεμβρίου 2003. Ωστόσο τα κράτη μέλη μπορούν να ζητήσουν παράταση έως τρία επιπλέον έτη για να ευθυγραμμίσουν τα νομικά τους συστήματα με τις διατάξεις για την αναπηρία και την ηλικία.

Το Πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων (2001-2006) τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2001 με έναν προϋπολογισμό των 100 εκατ. ΕΥΡΩ περίπου.

Παρόλο που η Κύπρος δεν είχε προσχωρήσει τότε, είχε μαζί με τα άλλα υποψήφια κράτη μέλη δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα.

Στο πρόγραμμα αυτό προβλέπεται η συνεργασία μεταξύ των εθνικών, τοπικών και περιφερειακών αρχών, των φορέων για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης, των κοινωνικών εταίρων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων, των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ιδρυμάτων, των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, η οποία συνεργασία θα έχει ως επίκεντρο τους ακόλουθους τομείς:

- α) ισότητα στις υπηρεσίες δημόσιας διοίκησης·
- β) ισότητα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης·
- γ) ίση συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα·
- δ) ίση πρόσβαση στα αγαθά και στις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, των μεταφορικών μέσων, των δραστηριοτήτων πολιτισμού, αναψυχής και αθλητισμού·
- ε) παρακολούθηση των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων και των διακρίσεων που οφείλονται σε πολλαπλούς λόγους·
- στ) διάδοση πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα ίσης και μη διακριτικής μεταχείρισης·
- ζ) ένταξη της αρχής της ίσης μεταχείρισης σε όλες τις πολιτικές και πρακτικές για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Το πρόγραμμα χωρίζεται σε τρία μέρη με στόχο:

- να μπορέσει η Κοινότητα να μελετήσει και να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των διακρίσεων στα κράτη μέλη και την αποτελεσματικότητα των μέτρων για την καταπολέμησή τους·
- να προωθηθεί η ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών ανάμεσα στους αρμοδίους φορείς στα κράτη μέλη·
- να μπορέσει η Κοινότητα να αυξήσει την ενημέρωση σχετικά με τον αγώνα για την ισότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Και ευλόγως ίσως θα ήθελε κάποιος να ρωτήσει, τι σχέση έχουν τα μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά των διακρίσεων με την Παιδική Ηλικία;

Κατά την γνώμη μου έχουν και έμμεση και άμεση σχέση.

Έμμεση σχέση διότι καταπολέμηση των διακρίσεων και προώθηση της ισότητας στους ενήλικες ασφαλώς επηρεάζει τα παιδιά των ενηλίκων.

Άμεση σχέση δε, διότι κατ' αρχάς το ότι συμπεριλαμβάνεται στην Συνθήκη του Άμστερνταμ η ηλικία ως λόγος διάκρισης έχει σαφώς σχέση με τα παιδιά πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο όπως συχνά συμβαίνει με την κοινοτική νομοθεσία όταν δεν αναφέρεται συγκεκριμένα στα παιδιά δεν γίνεται κατά την γνώμη μου καλώς εννοούμενη εκμετάλλευση αυτής της νομοθεσίας για την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού.

Έτσι περισσότερο η αναφορά αυτή στην ηλικία, αλλά και οι ευκαιρίες του Προγράμματος δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων υπηρέτησε μέχρι τώρα τουλάχιστον, όχι αδικώς φυσικά, την εξάλειψη των διακρίσεων της Γ' ηλικίας, αλλά όχι εξ ίσου και αυτών απέναντι στην παιδική ηλικία.

Ο λόγος, τα παιδιά δεν έχουν ακόμα αρκετά δυνατή φωνή ούτε στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εξ άλλου εξαιτίας των δημογραφικών εξελίξεων τα παιδιά είναι μια ηλικιακή ομάδα που μικραίνει, ενώ η Γ' ηλικία αυξάνει με γρήγορους ρυθμούς. Τα παιδιά δεν έχουν δυνατότητα άσκησης πίεσης και επηρεασμού αφού δεν έχουν επίσημη πολιτική εκπροσώπηση. Και τέλος η επικρατούσα νοοτροπία είναι «Τι ανάγκη έχουν τα παιδιά; Άλλοι τρέχουν και φροντίζουν να τα έχουν όλα έτοιμα!»! Παράλληλα οι ενήλικες φροντίζουν συστηματικά για την εξασφάλιση των γηρατειών τους.

Αυτή άλλωστε ήταν και η θέση της θεματικής ενότητας για την ηλικιακή διαφορετικότητα εχθές.

Τα παιδιά είναι συχνά θύματα μισαλλοδοξίας και διακρίσεων από τους ενήλικες δηλαδή αρνητικής-μη ισότιμης συμπεριφοράς προς το παιδί που βασίζεται κυρίως στο γεγονός ότι ανήκει στην ομάδα της παιδικής ηλικίας και όχι στην ατομική του αξία.

Αυτή είναι τουλάχιστον η δική μου εκτίμηση, εύχομαι να κάνω λάθος και να έχετε εσείς στοιχεία για το αντίθετο.

Τώρα θα αφήσω τις διακρίσεις και θα περάσω στην νοοτροπία. Ελπίζω να αντέχετε να συνεχίσω ...

Κατ' αρχάς θα ήθελα να μοιραστώ μαζί σας ένα παράδειγμα αρνητικής νοοτροπίας, ένα προσωπικό μου βίωμα.

Πιστεύω ότι αυτό που είμαι σήμερα ως ενήλικας οφείλεται σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό στους γονείς μου. Σε αυτό που έκαναν και σε αυτό που δεν έκαναν. Σε αυτά που κατά την γνώμη μου έπραξαν καλά και σε αυτά που έσφαλαν.

Στους γονείς μου οφείλω όχι μόνον το ζειν αλλά και το ευ ζειν. Μικρότερο μέρος οφείλεται στους δασκάλους μου και ένα ποσοστό ασφαλώς οφείλεται και στις δικές μου επιλογές και προσπάθειες.

Η νοοτροπία του Μπαμπά μου ήταν σαφώς και κατηγορηματικώς ότι τα παιδιά δεν ξέρουν και συνεπώς δεν πρέπει να μιλούν, δεν έχουν δικαίωμα άποψης, χρειάζεται να ακούν και όταν μεγαλώσουν, όταν έρθει η σειρά τους και γίνουν άξια να κερδίζουν το ψωμί τους, μπορούν πλέον να μιλούν, να έχουν άποψη, αλλά και τότε θα ξέρουν λιγότερα από τους πρεσβυτέρους τους!

Ο Μπαμπάς μου δεν ζει και οι νεκροί δεδικαίωτο.

Ο Πατέρας μου ήταν ένας σπουδαίος, ξεχωριστός άνθρωπος και ένας θαυμάσιος πατέρας που αγαπούσε τα παιδιά του και συχνά μάλιστα στερούνταν σε προσωπικό επίπεδο προς χάριν των παιδιών του. Παρ' όλα αυτά αυτή η κατά τη γνώμη μου αρνητική νοοτροπία του απέναντι στην παιδική ηλικία με δυσκόλεψε πολύ και όταν ήμουν παιδί και όταν ενηλικιώθηκα.

Τι είναι «Νοοτροπία»; Πως προκύπτει; Πως εκφράζεται; Τι αντίκτυπο και επιπτώσεις έχει; Ποια είναι θετική και ποια είναι αρνητική, πως, πότε και ποιος ή ποια κριτήρια το καθορίζουν;

Πολλά και κάπως σύνθετα τα ερωτήματα. Για να προσπαθήσουμε να τα εξερευνήσουμε μαζί.

Στο οικογενειακό μας λεξικό το Πανλεξικόν διάβασα:

«Νοοτροπία»

Ο τρόπος της σκέψεως τινός, ο ιδιάζων εκάστω τρόπος του σκέπτεσθαι

Πώς προκύπτει σκέφθηκα ο ιδιαίτερος τρόπος σκέψης κάθε ανθρώπου;

Έχει να κάνει σίγουρα με τις προτιμήσεις του, με την ιδεολογία του, τις πεποιθήσεις του, τις αντιλήψεις του, τις επιλογές του, τις γνώσεις του και τα βιώματά του.

Συνεπώς ένας πιο πλήρης ορισμός είναι ο ακόλουθος:

«Νοοτροπία»

Αρκετά σταθερή γνώμη-άποψη ως προς ένα πρόσωπο, αντικείμενο ή δραστηριότητα στην οποία εμπεριέχεται:

ένα γνωστικό-νοητικό στοιχείο (αντιλήψεις και πιστεύω) και

ένα συναισθηματικό στοιχείο (θετικά ή αρνητικά συναισθήματα).

Έτσι λοιπόν «Νοοτροπία» είναι ο τρόπος που σκεπτόμαστε για το τι και πώς κάνουμε κάτι.

Για παράδειγμα ας πάρουμε την έννοια «Σεβασμός», σύμφωνα με την νοοτροπία μας, τον ιδιαίτερο τρόπο σκέψης μας, την αρκετά σταθερή γνώμη-άποψή μας, σεβόμαστε τον εαυτό μας και κάθε τι που μας περιβάλλει έμψυχο ή άψυχο.

Άρα με την «Νοοτροπία» εννοούμε τις αντιλήψεις και τον τρόπο ζωής.

Η έννοια της «Νοοτροπίας» μας βοηθά να καταλάβουμε τον κοινωνικό μας περίγυρο. Μας βοηθά να ορίσουμε πώς αντιλαμβανόμαστε και σκεφτόμαστε για τους άλλους, καθώς και πώς να τους συμπεριφερθούμε.

Ένας ευρείας αποδοχής ορισμός για τη «Νοοτροπία» δόθηκε από τους Judd, Ryan, & Parke, (1991). Αυτοί πιστεύουν ότι οι «Νοοτροπίες» μπορούν να θεωρηθούν ως «οι αξιολογήσεις διαφόρων προσώπων, αντικειμένων, ή θεμάτων που έχουν καταγραφεί από τη μνήμη μας» και αποτελούνται από τρία στοιχεία:

1. συναισθηματικό (ένα συναίσθημα)
2. νοητικό-γνωστικό (μια σκέψη) και
3. συμπεριφορά (μια πράξη-δράση)

Component	Characteristics	Example(s)
Στοιχείο	Χαρακτηριστικά	Παραδείγματα
Affect Συναισθηματικό- Συγκινησιακό	Emotional reactions Συναισθηματικές αντιδράσεις	"I like ..."; -or- "... makes me angry" «Μου αρέσει ... ο χορός» - ή - «η ανευθυνότητα... με θυμώνει»
Cognition Διεργασία με την οποία κατακτάται η γνώση ή επίγνωση - Το γνωστικό στοιχείο	Internalized mental representations, beliefs, thoughts Εσωτερικοποιημένες-αποδεκτές πνευματικές- ψυχικές απεικονίσεις, πιστεύω, αντιλήψεις	"My co-workers /children should ..."; - or- "If then" «Οι συνάδελφοι μου/ τα παιδιά μου πρέπει ... να είναι ευγενικοί υπάκουα» - ή - «Αν μου κυρήξεις τον πόλεμο... τότε ... θα τον έχεις»
Behavior Συμπεριφορά	The tendency to respond or overtly act in a particular way toward the attitude object Η τάση να αντιδρούμε ή γενικώς να ενεργούμε με ένα συγκεκριμένο τρόπο απέναντι στο αντικείμενο της νοοτροπίας	"I always do ..."; -or- "... makes me angry" «Εγώ πάντοτε κάνω υπομονή με ... τα παιδιά» - ή - «Η αχαριστία & η υποκρισία ... με θυμώνει»

Πώς όμως διαμορφώνεται η νοοτροπία;

Παρ' όλο που έρευνες έχουν δείξει ότι είναι δυνατή η νοοτροπία να είναι κληρονομική όπως δηλαδή το χρώμα των ματιών, η πλειοψηφία των ψυχολόγων υποστηρίζει ότι η νοοτροπία μαθαίνεται μέσω της διαδικασίας κοινωνικοποίησής μας, δηλαδή από την αλληλεπίδρασή μας με τους άλλους, όπως τους γονείς μας, τους δασκάλους μας, τους συνομηλίκους μας, τις παρέες μας, τους συγγενείς μας, τις εφημερίδες, την τηλεόραση, τα βιβλία, την θρησκεία μας κλπ.

Σχηματικά την διαδικασία αλλαγής νοοτροπίας μπορούμε να την περιγράψουμε ως την μετατόπιση του ειδικού βάρους στους ακόλουθους τομείς:

ΑΛΛΑΖΟΝΤΑΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ:

Από αλλαγή ως γεγονός-πραγματικότητα

Αλλαγή ως νοοτροπία ζωής

σταθερή δομή
ιεραρχία
ηγέτης
γνώση
σταθερότητα
ομοιογενής νοοτροπία
ανεξαρτησία

ευέλικτη δομή
δικτύωση
συμμετοχικότητα
συνεχής εκπαίδευση-μαθητεία
ευελιξία
διεθνής νοοτροπία
αλληλοεξάρτηση

Ένας ιδιαίτερος τύπος νοοτροπίας είναι η **προκατάληψη**.

Η προκατάληψη είναι θετική ή αρνητική συμπεριφορά υπέρ ή κατά ενός ατόμου που βασίζεται κυρίως στα χαρακτηριστικά της ομάδας που ανήκει αυτό το πρόσωπο και όχι στην ατομική του αξία.

Η νοοτροπία που ορίζεται ως **αρνητική προκατάληψη** ή αποστροφή-αντιπάθεια για ανθρώπους επειδή ανήκουν σε μια ομάδα που αντιπαθούμε, όπως αναφέραμε ενθνοτική, φυλετική, κοινωνική κλπ.

Η έννοια των διακρίσεων που είδαμε στην αρχή είναι μεν σχετική με την αρνητική νοοτροπία και την προκατάληψη αλλά κυρίως αναφέρεται στην **αρνητική δράση-μεταχείριση** ατόμων για τα οποία έχουμε προκατάληψη.

Οι διακρίσεις δηλαδή είναι το τρίτο στοιχείο της νοοτροπίας, αυτό που αναφέρεται στην συμπεριφορά.

Πώς γινόμαστε όμως προκαταλημμένοι;

Διάφορες θεωρίες καταλήγουν σε αίτια που κατηγοριοποιούνται σε ψυχολογικά, γνωστικά, διαπροσωπικά και δια-ομαδικά, αλληλεπίδρασης με διάφορες ομάδες.

Στα ψυχολογικά αίτια συμπεριλαμβάνεται η αυτοάμυνα. Μερικοί άνθρωποι όταν αισθάνονται ότι απειλούνται και είναι αβέβαιοι για την δική τους αξία, απορρίπτουν ανθρώπους που δεν είναι σαν κι αυτούς. Αυτούς που δεν ανήκουν στην ομάδα τους.

Άλλο ψυχολογικό αίτιο των προκαταλήψεων είναι η τάση των ανθρώπων να *κατηγοριοποιούν τους άλλους* σε ομάδες, να τους βάζουν ταμπέλες και κυρίως ομάδες από «εμάς» και ομάδες από τους «άλλους» και σ' αυτή την κατηγοριοποίηση κάνουμε σφάλματα.

Επειδή προτιμούμε τα μέλη της ομάδας μας και τις πράξεις τους και απορρίπτουμε συλήβδη τα μέλη και τις πράξεις των άλλων ομάδων.

Επίσης θεωρούμε ότι κάθε μέλος της άλλης ή των άλλων ομάδων έχει τα ίδια χαρακτηριστικά και γι' αυτό «είναι όλοι ίδιοι όσοι ανήκουν στην άλλη ομάδα».

Και αντιστρόφως υποθέτουμε ή και πιστεύουμε ότι τα μέλη της ομάδας στην οποία ανήκουμε έχουν μοναδικές και ξεχωριστές αξίες.

Όσο λιγότερο δε γνωρίζουμε μια άλλη ομάδα τόσο ευκολότερα βγάζουμε μη αντικειμενικά συμπεράσματα (βασισμένα σε προκατάληψη και στερεότυπα) για όλα τα μέλη της ομάδας, επειδή είχαμε την δυνατότητα ή την ευκαιρία να παρατηρήσουμε έναν μικρό αριθμό ατόμων που ανήκουν σε αυτή.

Ίσως η πιο παλαιά εξήγηση των προκαταλήψεων είναι αυτή που στηρίζεται στην Θεωρία της πραγματικής σύγκρουσης (Rabbie & Horwitz, 1969).

Αυτή η θεωρία υποστηρίζει ότι η προκατάληψη είναι αποτέλεσμα ανταγωνισμού μεταξύ των ομάδων για πόρους εν ανεπάρκεια, όπως το έδαφος, ο πλούτος, η θέση, η εργασία σήμερα ιδιαίτερος, κλπ.

Ωστόσο οι περισσότεροι επιστήμονες συμφωνούν ότι καμιά θεωρία δεν θεωρείται επικρατέστερη και ότι οι υπάρχουσες προκαταλήψεις στις κοινωνίες είναι αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης πολλών παραγόντων και αιτιών που οδηγούν σε αρνητικές νοοτροπίες.

Εφόσον λοιπόν παρακολουθούμε και έχουμε στοιχεία πως διαμορφώνονται οι αρνητικές νοοτροπίες, αντιστοίχως μπορούμε να ακολουθήσουμε παρεμβάσεις για την αλλαγή τους.

Η ψυχολογική προσέγγιση μιλά για ενδυνάμωση της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησης.

Η γνωστική προσέγγιση μιλάει για τακτικές αποφυγής των κατηγοριοποιήσεων, με το να γεφυρώνεται το χάσμα μεταξύ «της δικής μας ομάδας» και των «άλλων», με το να προβάλλονται τα κοινά στοιχεία – αυτά που μας ενώνουν και όχι αυτά που μας χωρίζουν. Η διαπροσωπική προσέγγιση περιλαμβάνει τυπική και άτυπη διδασκαλία και μάθηση για την ισοτιμία, την πολυπολιτισμικότητα, στο σπίτι, στο σχολείο, στην κοινωνία και στο χώρο μέσων μαζικής επικοινωνίας. Τέλος περισσότερες ευκαιρίες για επαφή και συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών ομάδων συντελεί στην αλλαγή των αρνητικών νοοτροπιών και την άμβλυνση των προκαταλήψεων.

Πάντως χρειάζεται να ασκούμε συνεχώς στην «δύσκολη αρετή», όπως αποκαλεί ο Βρετανός φιλόσοφος Bernard Williams την ανεκτικότητα.

Για να προκύψει θέμα ανεκτικότητας εξηγεί ο Bernard Williams, πρέπει να απαιτητάως να υπάρχει κάτι που πρέπει να ανεχθούμε: πρέπει να υπάρχει κάποια αντίληψη ή πρακτική ή κάποιος τρόπος ζωής που κάποια ομάδα να τα θεωρεί (ίσως παράλογα ή από φανατισμό), λανθασμένα ή ανεπιθύμητα.

Αν η μια ομάδα αντιπαθεί απλώς την άλλη, όπως συμβαίνει με την βεντέτα μεταξύ οικογενειών ή σε περιπτώσεις ρατσιστικού μίσους, αυτό που χρειάζεται πραγματικά δεν είναι ανοχή: πρέπει οι άνθρωποι να απαλλαγούν από το μίσος, την προκατάληψη ή τις αδυσώπητες αναμνήσεις τους.

Αν ζητήσουμε από τους ανθρώπους να είναι ανεκτικοί, τότε ζητούμε κάτι πιο περίπλοκο.

Πράγματι πρέπει να αποβάλουν κάτι: την επιθυμία τους να καταπνίξουν ή να αποκλείσουν την αντίπαλη πίστη, αλλά θα κρατήσουν και κάτι: την προσκόλλησή τους στις δικές τους αντιλήψεις, η οποία τους δημιούργησε αρχικά αυτή την επιθυμία.

Εδώ υπάρχει ένα μόνιμο σημείο έντασης ανάμεσα στην προσκόλληση ενός ατόμου στο δικό του σύστημα αξιών και στην αποδοχή των – ενδεχομένως απωθητικών – αξιών του άλλου, κι αυτή η ένταση χαρακτηρίζει την ανεκτικότητα και την κάνει τόσο δύσκολη.

Κατά τον Γκάντι, επιβεβαίωση της ανεκτικότητας του ανθρώπου είναι η καθιέρωση μιας ιεραρχίας ανάμεσα στη στάση του και την στάση των άλλων.

«Δεν μου αρέσει η λέξη ανεκτικότητα», γράφει σ' ένα γράμμα στους οπαδούς του το 1930 από τη φυλακή της Γιεράβντα Μαντίρ, «αλλά δεν μπορούσα να σκεφθώ άλλη καλύτερη. Η ανεκτικότητα μπορεί να υπονοεί ότι οι πεποισμένοι των άλλων είναι κατώτεροι από τις δικές μας, ενώ η αχίμσα = μη βία μας διδάσκει να δείχνουμε για την πίστη των άλλων τον ίδιο σεβασμό που δείχνουμε και για τη δική μας, ομολογώντας έτσι πόσο ατελείς είμαστε. Αυτή η παραδοχή γίνεται εύκολα απ' αυτόν που αναζητεί την Αλήθεια, αυτόν που ακολουθεί το νόμο της αγάπης. ...».

Ένας διάσημος σύγχρονος Αμερικανός δικηγόρος ο Gerry Spence λέει *«αν μπορούσαμε να διδάξουμε μόνον ένα πράγμα τους ενήλικες στο πως να πείθουν τα παιδιά τους κερδίζοντας ειρηνικά μια φιλονικία μαζί τους, αυτό θα ήταν να τα αγαπούν καλύτερα.!»*

Ο Dr. Ross Campbell, ένας ψυχίατρος ειδικευμένος στην ψυχική υγιεινή των παιδιών, λέει ότι «είναι αλήθεια ότι οι περισσότεροι γονείς αισθάνονται αγάπη για τα παιδιά τους». Παραδεχόμαστε όμως ότι οι γονείς φυσικά μεταφέρουν την αγάπη τους στο παιδί. Αυτό είναι το μεγαλύτερο λάθος που κάνουμε σήμερα. Οι περισσότεροι δεν μεταφέρουν την αγάπη αυτή που αισθάνονται βαθιά μέσα στην καρδιά τους στα παιδιά τους, και η αιτία είναι ότι δεν ξέρουν πως να το κάνουν. Το αποτέλεσμα είναι, ότι πολλά παιδιά σήμερα δεν αισθάνονται ότι αγαπιούνται πραγματικά και άνευ όρων και ότι είναι παραδεκτά. Αυτό νομίζω ότι είναι η αιτία των περισσότερων προβλημάτων των παιδιών σήμερα. Εάν οι γονείς δεν δημιουργήσουν ένα βασικό σύνδεσμο αγάπης με το παιδί τους, οτιδήποτε άλλο, όπως η πειθαρχία, οι σχέσεις με την παρέα, η απόδοσή τους στο σχολείο είναι σε εσφαλμένη βάση και θα υπάρξουν προβλήματα.

Τι είναι όμως αγάπη άνευ όρων;

Αγάπη άνευ όρων είναι το αγαπάει κανείς το παιδί του ότι και να συμβεί. Όποια και να είναι η εμφάνισή του παιδιού. Οτιδήποτε χαρίσματα, μειονεκτήματα ή ελαττώματα κι αν έχει. Οτιδήποτε κι αν περιμένουμε από το παιδί να γίνει και, το πιο δύσκολο, όπως κι αν συμπεριφέρεται. Αυτό δεν σημαίνει, φυσικά, ότι πάντοτε θα μας αρέσει η συμπεριφορά του παιδιού.

Αγαπώ άνευ όρων σημαίνει ότι αγαπάμε το παιδί, ακόμη κι αν είναι φορές που απεχθανόμαστε την συμπεριφορά του.

Η μετάδοση της αγάπης στο παιδί μπορεί να διαιρεθεί σε τέσσερις τομείς:

1. Την οπτική επικοινωνία
2. Την σωματική επικοινωνία
3. Την συγκεντρωμένη (πλήρη, αποκλειστική, ενεργητική) προσοχή, και
4. την πειθαρχία.

Κάθε μια από τις περιοχές αυτές είναι εξ ίσου κρίσιμη όσο και οι άλλες.

Συχνά αρκετοί γονείς και άλλοι ενήλικες όπως οι δάσκαλοι, συγκεντρώνουν τις προσπάθειές τους σε κάποιους απ' αυτούς τους τομείς και αγνοούν τους άλλους. Ένας τομέας που συχνά υπερτονίζεται σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα είναι η πειθαρχία.

Αν είχα παιδιά θα προσπαθούσα να ακολουθήσω το παράδειγμα του Dr. Ross Campbell, που δηλώνει:

Πως θα 'θελα να μπορούσα να πω ότι, «αγαπώ τα παιδιά μου πάντοτε άσχετα με οτιδήποτε, ακόμη και τη συμπεριφορά τους».

Αλλά κι εγώ, σαν όλους τους γονείς, δεν μπορώ να πω κάτι τέτοιο. Πρέπει όμως να παραδεχθώ, ότι προσπαθώ να φθάσω τον υπέροχο αυτό στόχο, του να τα αγαπάω άνευ όρων. Κι αυτό το κάνω πράξη με το να υπενθυμίζω συνεχώς στον εαυτό μου, ότι:

1. Είναι παιδιά και όχι ενήλικες
2. Φυσικό είναι να έχουν την τάση να συμπεριφέρονται ως παιδιά.
3. Συχνά η παιδική συμπεριφορά είναι δυσάρεστη.
4. Εάν κάνω το καθήκον μου σαν γονέας και τα αγαπώ άνευ όρων, παρά την παιδιάστικη συμπεριφορά τους, θα μπορέσουν να ωριμάσουν και να αποβάλουν την ενδεχομένως αρνητική συμπεριφορά τους.
5. Εάν τα αγαπώ μόνον όταν με ευχαριστούν (αγάπη με όρους δηλαδή), τότε δεν θα αισθανθούν ότι τα αγαπάω πραγματικά. Και αυτό θα έχει ως συνέπεια να τους προξενήσει ανασφάλεια, θα

μειώσει την εκτίμηση που έχουν για τον εαυτό τους και στην πραγματικότητα θα τα εμποδίσει να αποκτήσουν καλλίτερο αυτοέλεγχο και πιο ώριμη συμπεριφορά. Συνεπώς η συμπεριφορά τους και η ανάπτυξή τους είναι δική μου ευθύνη ότι είναι κα δική τους.

6. Εάν τα αγαπώ άνευ όρων, θα αισθάνονται καλά και ικανοποιημένα από τον εαυτό τους. Τότε θα μπορούν να ελέγχουν το θυμό τους και, κατά συνέπεια, τη συμπεριφορά τους όταν μεγαλώσουν και ωριμάσουν.
7. Εάν τα αγαπώ μόνον όταν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές μου ή στις απαιτήσεις μου, τότε θα αισθάνονται άσκοπο να προσπαθήσουν να κάνουν το καλλίτερο που μπορούν, γιατί ποτέ δεν μπορούν να τα καταφέρουν. Η ανασφάλεια, το άγχος, και η χαμηλή εκτίμηση του εαυτού τους τα εμποδίζουν. Αυτά θα αποτελούν συνεχή εμπόδια στη συναισθηματική και εκφραστική ανάπτυξή τους. Και σ' αυτή την περίπτωση η ολοκληρωμένη ανάπτυξή τους είναι εξ ίσου δική μου όσο και δική τους ευθύνη.
8. Για χάρη δική μου που αγωνίζομαι ως γονέας και για χάρη των παιδιών μου προσεύχομαι, η αγάπη μου για τα παιδιά μου, η αγάπη μου για τα παιδιά μου να είναι άνευ όρων, όσο καλλίτερα μπορώ να το καταφέρω.

Το μέλλον των παιδιών μου και του κόσμου βασίζεται σε αυτό το θεμέλιο.

Συνειδητές λοιπόν προσπάθειες, με γνώμονα, πυξίδα και πηγή αστείρευτης ενέργειας την αγάπη, ας διερευνούμε το είναι μας, ας αξιολογούμε τη συμπεριφορά μας και τις πράξεις μας και τότε θα καταφέρνουμε να παραμερίζουμε και να αλλάζουμε τις τυχόν αρνητικές μας νοοτροπίες απέναντι στην παιδική ηλικία και να εξαλείφουμε τις διακρίσεις απέναντι σε κάθε παιδί ξεχωριστά και σε όλα τα παιδιά του κόσμου.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσεκτική σας παρακολούθηση και την ανεκτικότητα σας απέναντι σε μια εκτεταμένη εισήγηση, και ζητώ συγγνώμη αν σας κούρασα!

«Σε συνθήκες προβληματικής ενσωμάτωσης και διακρίσεων, σίγουρα επιδεινώνεται και η σχέση ενηλίκων-παιδιών, εφόσον ακόμη τα παιδιά αντικρίζονται ως γενική κατηγορία πληθυσμού χωρίς αναγνώριση της διαφορετικότητας της προσφοράς και των δυνατοτήτων των παιδιών σε πολλούς τομείς».

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λευκωσίας-Κερύνειας της Κυπριακής Παιδοβουλής

Εμείς, τα μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας Λευκωσίας-Κερύνειας, αφού μελετήσαμε τη γενική αντιμετώπιση των παιδιών από την κοινωνία και το κατά πόσο παρατηρούνται ή όχι διακρίσεις εις βάρος μας λόγω της ηλικίας μας και μόνο, καταλήξαμε στα εξής συμπεράσματα:

Εμείς τα παιδιά, ζούμε καθημερινά και τον περισσότερο χρόνο της ζωής μας στο σχολικό περιβάλλον. Δυστυχώς, όμως, η αντιμετώπιση που έχουμε στο σχολείο τις πιο πολλές φορές δεν καταδεικνύει ισότητα και αναγνώριση της προσωπικότητάς μας αλλά μάλλον μείωση της ύπαρξής μας όσον αφορά τη συμμετοχή μας στα σχολικά δρώμενα. Η βασική δικαιολογία που ακούγεται είναι η ηλικία μας και ότι είμαστε μικροί και με περιορισμένες, δήθεν, απόψεις ή πείρα σε θέματα που με μια πρώτη ματιά κρίνονται από τους μεγάλους ως σχολικά.

Είναι αδιανόητο, για παράδειγμα, σε θέματα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης - θέμα που υποτίθεται ανήκει στους ενήλικες- οι μαθητές ή τουλάχιστον εμείς οι Παιδοβουλευτές που εκπροσωπούμε τα παιδιά της Κύπρου, να μην έχουμε το δικαίωμα, όχι μόνο να εκφράσουμε τις απόψεις μας, αλλά και να απορρίψουμε ή και βέβαια να συμπληρώσουμε τις κυβερνητικές αποφάσεις, κάτι όμως που μπορούν θεωρητικά να πράξουν οι ενήλικες βουλευτές. Ο μαθητές είναι οι τελευταίοι που θα ενημερωθούν σε θέματα εκπαιδευτικής φύσης κι αν η απόφαση δε μας ικανοποιεί, τότε ο μόνος τρόπος που έχουμε για να ακουστούμε είναι η αποχή ή η απεργία κάτι που βέβαια δεν αποτελεί τη σωστή οδό και δε μας βρίσκει σύμφωνους. Από την άλλη, είμαστε αναγκασμένοι να το κάνουμε για να δηλώσουμε την ύπαρξή μας. Σε αυτή την ιεραρχία που λέγεται παιδεία, οι μαθητές έπρεπε να ήταν στην κορυφή και όχι στη βάση. Το αρμόδιο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα μπορούσε να καλεί τους εκπροσώπους των μαθητών σε συνεδριάσεις και να τους δίνεται, όχι απλά το δικαίωμα λόγου, αλλά, και το δικαίωμα ψήφου. Είναι παράξενο το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να μη συνεργάζεται ουσιαστικά με τα παιδιά, αφού η θεμελιακή ύπαρξή του οφείλεται σε εμάς τα παιδιά - μαθητές.

Θεωρούμε ότι η αντιμετώπισή μας από το σχολείο δεν είναι η καταλληλότερη σε αυτό το θέμα και μας παραγνωρίζει λόγω ηλικίας. Αρκετές φορές, ευτυχώς, η συμμετοχή του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου στις σχολικές αποφάσεις είναι ουσιαστική. Αυτό όμως δε θα πρέπει να αφήνεται στην κρίση του εκάστοτε διευθυντή αλλά να θεσπιστούν κανόνες μέσα από τους οποίους να φαίνεται ξεκάθαρα ότι το Μαθητικό Συμβούλιο θα είναι ισότιμο με τον αντίστοιχο καθηγητικό σύλλογο. Αν το δούμε και λίγο μαθηματικά, η συντριπτική πλειοψηφία σε αυτή τη μικρή κοινωνία που λέγεται σχολείο είμαστε εμείς οι μαθητές κι όχι οι καθηγητές. Κι όμως, η πλειοψηφία δεν ερωτάται και δεν μπορεί να επηρεάσει αποφάσεις. Δεν θέλουμε να είμαστε ακραίοι αλλά θα τολμήσουμε να πούμε ότι αυτό δεν είναι στοιχείο δημοκρατίας. Η συμμετοχή των καθηγητών στη ζωή του σχολείου είναι δυσανάλογη του αριθμού τους. Το μαθητικό συμβούλιο του σχολείου δεν είναι ουσιαστικός μοχλός πίεσης αλλά μάλλον έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα για να μην πούμε διακοσμητικό.

Ακόμα και στο πειθαρχικό συμβούλιο, που υποτίθεται πως συμμετέχουμε, δεν έχουμε το δικαίωμα ψήφου και ρωτάμε για ποιο λόγο άραγε συμμετέχουμε; Άλλωστε, πιστεύουμε ότι εμείς μπορούμε να κατανοήσουμε πολύ καλύτερα τους λόγους για τους οποίους ένα παιδί της ηλικίας μας οδηγείται σε παραβατική συμπεριφορά και να το βοηθήσουμε να λύσει τα προβλήματά του και να βελτιωθεί. Δώστε μας λοιπόν αυτό το δικαίωμα, μη μας αποκλείετε από την οργάνωση της λειτουργίας του σχολείου, μόνο και μόνο επειδή μας χωρίζουν μερικά χρόνια. Άλλωστε, η ωριμότητα της σκέψης δεν είναι πάντα θέμα ηλικίας κι ο έξυπνος ή προοδευτικός άνθρωπος δεν είναι αυτός με το παλαιότερο πιστοποιητικό γεννήσεως.

Υπάρχει και είναι φανερό ένα χάσμα γενεών στο σχολείο, όπως άλλωστε και στην οικογένεια και κατ' επέκταση στην κοινωνία. Κάποιοι καθηγητές ή ακόμα και οι γονείς μας, απαιτούν από εμάς τα παιδιά να τους σεβόμαστε επειδή απλά είναι μεγαλύτεροι σε ηλικία από εμάς. Το σεβασμό όμως των συνανθρώπων σου δεν τον αποκτάς με την ηλικία αλλά το δικαιούσαι και τον καταξιώνεις με τη συμπεριφορά, το έργο και την προσωπικότητά σου και με αυτή την έννοια σεβασμό απαιτούμε κι εμείς. Οι γονείς πρέπει να καταλάβουν πως όλα τα μέλη μιας οικογένειας είναι ισότιμα με δικαίωμα λόγου και διαφωνίας. Οι διάφορες οικογενειακές αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται με τη συνεργασία όλων των μελών της οικογένειας ανεξάρτητα από την ηλικία. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και στο σχολείο. Φανταστήκατε τι θα γινόταν στην κοινωνία μας αν σεβόμασταν μόνο τους μεγαλύτερους μας και όχι και τους μικρότερους μας;

Αυτό που ζητάμε είναι την αναγνώριση του δικαιώματος λόγου, κάποιος να ακούσει και να λάβει σοβαρά υπόψη τις ιδέες των παιδιών. Ζητάμε φωνή και δικαίωμα ψήφου στο πειθαρχικό συμβούλιο και τη δια

κανονισμού εμπλοκή μας στις αποφάσεις του σχολείου σε θέματα που μας αφορούν. Έχουμε απόψεις για τη διδακτέα ύλη, για τα βιβλία, για το ωρολόγιο πρόγραμμα, για την πειθαρχία, για τις σχολικές εγκαταστάσεις, για τις παρεμβάσεις και για τα προβλήματα που πιθανόν να δημιουργούν οι εξωσχολικοί στους μαθητές κλπ. Κανείς όμως δεν μας ρωτά ποτέ, απλά μας ενημερώνουν και όταν στο τέλος δεν πετυχαίνουν οι εκ των άνω οδηγίες, φταίει, λένε, η νεολαία, κι εμείς τότε ζούμε τις συνέπειες της σχολικής μας αποτυχίας. Από τους πιο έμπειρους σε θέματα σχολικά είμαστε κι εμείς οι μαθητές. Ίσως κανένας υπουργός παιδείας δεν έχει δώδεκα χρόνια υπηρεσίας, εμείς όμως έχουμε τουλάχιστον δώδεκα χρόνια σχολικής πείρας.

Βέβαια, σε καμιά περίπτωση δε θα θέλαμε να έρθουμε σε αντιπαράθεση με το σχολείο και ούτε αυτό σημαίνει πως η ισότητα μαθητών και καθηγητών θα μειώσει το κύρος, τη θέση ή την προσωπικότητα των καθηγητών μας στους οποίους οφείλουμε πολλά. Οποσδήποτε, διαφέρουμε σε πολλούς τομείς από τους καθηγητές μας. Αναγνωρίζουμε την επιστημονική κατάρτιση και τον επαγγελματισμό τους και σε θέματα που δε γνωρίζουμε ή δε μας αφορούν δε ζητάμε να συμμετέχουμε. Μπορεί να είμαστε φίλοι με τους καθηγητές μας αλλά και να τους σεβόμαστε παράλληλα. Πρέπει όμως κι εμείς τα παιδιά βέβαια, να αποδείξουμε με τις πράξεις μας ότι μπορούμε να είμαστε ισότιμοι, ότι μπορούμε να κάνουμε ουσιαστικές εισηγήσεις για τη βελτίωση της παιδείας και δε θα αντιδρούμε χάριν της αντίδρασης και μόνο. Χρειάζεται δυστυχώς να πείσουμε για τη σημασία της συνεισφοράς μας στα κοινά. Ζητάμε δικαιώματα αλλά αναγνωρίζουμε και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτό το αίτημά μας.

Ξεφεύγοντας από το σχολικό χώρο, η κατάσταση που επικρατεί στην κοινότητα ή στο δήμο στον οποίο κατοικούμε, δε φαίνεται να διαφοροποιείται. Είμαστε μέλη της κοινότητας στην οποία ζούμε και αυτό σημαίνει πως θα έπρεπε να έχουμε δικαίωμα συμμετοχής στα κοινά. Και πάλι όμως η εμπλοκή των παιδιών είναι ανύπαρκτη. Ζητάμε τη συμμετοχή μας στα δημοτικά συμβούλια ως ενεργά μέλη με δικαίωμα ψήφου. Οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι έγιναν κάποιες προσπάθειες σε δήμους της Λευκωσίας και κλήθηκαν εκπρόσωποι των σχολείων για να συμμετάσχουν. Όμως η συμμετοχή των παιδιών ήταν αποσπασματική, ευκαιριακή, χωρίς αναγνώριση και χωρίς συνέχεια.

Φανταστήκατε πόσα θέματα του δήμου αφορούν τα παιδιά και πόσες φορές άλλοι αποφασίζουν για μας; Πάρκα, σχολεία, κέντρα νεότητας, χώροι αναψυχής, βιβλιοθήκες, αθλητικές εγκαταστάσεις και άλλα τόσα έργα, είναι θέματα που αφορούν και άμεσα τα παιδιά. Δεν θέλουμε έτοιμα φαγητά που ίσως να είναι και για μας ανούσια. Καλέστε μας να μαγειρέσουμε μαζί. Έχουμε και απόψεις και ιδέες και ίσως βοηθήσουμε στην καλύτερη της περιοχής στην οποία ζούμε. Καλούμε τις δημοτικές ή κοινοτικές αρχές να συμπεριλάβουν στα δημοτικά συμβούλια εκπροσώπους των παιδιών όλων των ηλικιών της περιοχής τους. Άλλωστε δημότες δεν είναι και τα παιδιά; Δημότης είναι όποιος ψηφίζει;

Πιο συγκεκριμένα, προτείνουμε τη συμμετοχή στα δημοτικά Συμβούλια ενός εκπροσώπου από τα δημοτικά σχολεία, ενός από τα γυμνάσια και δύο από τα λύκεια. Αν αυτό δεν είναι εφικτό, μπορεί να συμμετέχει στο δημοτικό συμβούλιο εκπρόσωπος των Παιδοβουλευτών. Αυτό βέβαια προϋποθέτει από τη μια αλλαγή στη νομοθεσία αλλά και από την άλλη αλλαγή στη νοοτροπία όσον αφορά στην αποδοχή των παιδιών από τους μεγαλύτερους ως ενεργούς πολίτες. Δώστε μας κίνητρα για να συμμετάσχουμε στα κοινά. Μπορούμε να κάνουμε πολλά.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό το γεγονός ότι μας δίνεται η ευκαιρία να συζητήσουμε τα θέματα που μας αφορούν με τη παρουσία του Προέδρου αλλά και εκπροσώπων της Βουλής κι εμείς τα παιδιά σας ευχαριστούμε γι' αυτό. Όμως, θα έχει αυτή η συνεδρίαση συνέχεια και συνέπεια; Αυτή η μεμονωμένη συμμετοχή μας εδώ αλλά και γενικότερα στην πολιτεία, μήπως κάποιες φορές μας καθιστά πολίτες δεύτερης κατηγορίας λόγω της ηλικίας μας; Πόσες φορές η πολιτεία δηλαδή κάλεσε επίσημα τα παιδιά να εκφέρουν απόψεις; Δε μιλάμε για τις αποσπασματικές στιγμές που κάποιοι δείχνουν να ενδιαφέρονται για τις απόψεις μας, για διάφορους βέβαια λόγους, αλλά για τη συστηματική και ουσιαστική συμμετοχή, εμπλοκή ή παρέμβασή μας στα κοινά.

Πέρσι, σε αυτή την αίθουσα, εμείς οι Παιδοβουλευτές πήραμε σημαντικές αποφάσεις. Τι έκανε η Βουλή των ενήλικων για αυτές; Ποιες ενέργειες έκανε; Πώς προώθησε τις απόψεις μας, ποια κοινοβουλευτική επιτροπή τις συζήτησε ή κάλεσε έστω εκπροσώπους των Παιδοβουλευτών για να συζητήσουμε; Πότε στα διάφορα κοινωνικά προβλήματα που προκύπτουν η Βουλή ζητά και τη γνώμη των παιδιών; Τα παιδιά δεν είναι κοινωνία; Ο θεσμός της Παιδοβουλής πάντως πρέπει να πάρει τη θέση που του αξίζει. Για μας, όπως προαναφέραμε, είναι πολύ σημαντικό το ότι μας δίνεται βήμα για έκφραση. Επιθυμούμε όμως η έκφραση του λόγου μας να προβληματίζει, να επηρεάζει καταστάσεις και να λύνει προβλήματα. Είμαστε Παιδοβουλευτές, μη μας παραγνωρίζετε, αξιότιμοι κύριοι βουλευτές, λόγω της ηλικίας μας. Πιστεύουμε βέβαια, ότι είμαστε ακόμα στην αρχή αυτού του θεσμού και ελπίζουμε ότι το μέλλον διαγράφεται καλύτερο.

Προτείνουμε τη συμμετοχή μας σε κοινοβουλευτικές επιτροπές ως παρατηρητών, αλλά και τη θεσμοθετημένη συμμετοχή μας ως γενικών παρατηρητών στις συνεδριάσεις της ολομέλειας της Βουλής. Πολλές φορές ακούμε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να συζητούνται στη βουλή θέματα για εμάς τα

παιδιά χωρίς τη δική μας άποψη. Ένα τραγούδι πάντως λέει χαρακτηριστικά πως: “φοβάμαι για αυτά που θα γίνουν για μένα χωρίς εμένα”.

Όταν η πολιτεία δείξει ότι αναγνωρίζει τα παιδιά και τα ακούει, ίσως να μην αναγκαστούν να καταφύγουν σε ενέργειες που επηρεάζουν το κοινωνικό σύνολο όπως, εγκληματικότητα, ναρκωτικά, απειθαρχία στο σχολείο κ.λπ. Πολλές φορές οι πράξεις αυτές των παιδιών αποσκοπούν στο να τραβήξουν την προσοχή της κοινωνίας, των γονιών ή του σχολείου τους, έστω και με αρνητική διάθεση. Εντασσόμαστε έτσι στην κοινωνία, ως η περιθωριοποιημένη νεολαία. Όταν όμως η πολιτεία μας λάβει σοβαρά υπόψη και δε μας θεωρεί πολίτες δεύτερης κατηγορίας λόγω ηλικίας, τότε σίγουρα γινόμαστε υπεύθυνοι των πράξεών μας και βλέπουμε τη συμμετοχή μας στην κοινωνία διαφορετικά. Η συμμετοχή μας σήμερα είναι το μέσο για τη μεγαλύτερη και ουσιαστικότερη συμμετοχή μας στα κοινά αύριο. Η ενσωμάτωση μας στην κοινωνία πρέπει να γίνει σωστά μέσα από συνεργατική διάθεση μεγάλων και μικρών. Διδάξτε μας να είμαστε ενεργοί πολίτες και όχι παθητικοί δέκτες. Σε μια χώρα όπως τη δική μας, η παθητικότητα δεν οδηγεί σε καλά αποτελέσματα. Δεν τα θέλουμε όλα έτοιμα. Θέλουμε να προσφέρουμε, δώστε μας την ευκαιρία.

Η Κοινοβουλευτική ομάδα Λευκωσίας-Κερύνειας, συζήτησε και το θέμα της μείωσης του ορίου ηλικίας στο δικαίωμα ψήφου. Καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι κάτι τέτοιο ίσως να οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα διάσπασης ή εκμετάλλευσης των παιδιών, όπως κομματικοποίηση των σχολείων, ή επηρεασμό μας από κόμματα, φανατισμό, κ.λπ., καταλήξαμε στην εισήγηση να μειωθεί το όριο ηλικίας των υποψηφίων για τα ανώτερα αξιώματα της χώρας. Δεν θα πρέπει όλοι σχεδόν οι πολιτικοί μας να είναι μεγάλοι σε ηλικία, μια και όλοι καταλαβαίνουμε πως η ικανότητα κάποιου δεν είναι αποτέλεσμα μόνο της ηλικίας του. Θα μας άρεσε δηλαδή να βλέπαμε βουλευτές, δημάρχους, ή δημοτικούς συμβούλους νέους, γιατί θα νιώθαμε πως αυτοί καταλαβαίνουν καλύτερα τα προβλήματά μας κι έτσι θα τα λύσουν πιο αποτελεσματικά. Όσον αφορά στο δικαίωμα ψήφου, ευχή μας θα ήταν κάποτε να ψηφίζουν και τα παιδιά, αλλά προς το παρόν θα προσπαθήσουμε να πετύχουμε κλιμακωτά έστω και μικρή μείωση του ορίου ηλικίας για το δικαίωμα του εκλέγειν.

Οι μαθητές είναι μικροί σε ηλικία αλλά είναι άνθρωποι κι έχουν προσωπικότητα. Οι ψυχολόγοι άλλωστε λένε πως η προσωπικότητα του ανθρώπου ολοκληρώνεται στα πρώτα χρόνια της ζωής του και όχι στα τελευταία του. Έχουμε απόψεις, ταλέντα, ιδεολογία, ικανότητες και δυνατότητες. Δε θέλουμε να ζούμε ως παρασιτικοί οργανισμοί στην κοινωνία εις βάρος των μεγάλων. Θέλουμε και ψάχνουμε τα κίνητρα για να προσφέρουμε στην ευρύτερη κοινωνία, αρχίζοντας από την οικογένεια και το σχολείο μας και φτάνοντας στα επίπεδα του κράτους. Ακόμα και ο εθελοντισμός ως ιδεολογία μας αποκλείει. Θα θέλαμε για παράδειγμα να μπορούσαμε να προσφέρουμε ως εθελοντές στους ολυμπιακούς αγώνες της Αθήνας. Δεν είμαστε όμως όλοι δεκαέξι χρονών. Αυτό θα πει πως είμαστε πολίτες δεύτερης κατηγορίας ή ανίκανοι να προσφέρουμε ακόμα και εθελοντικά;

Συνοψίζοντας, η ομάδα των Παιδοβουλευτών Λευκωσίας-Κερύνειας ζητά τη συμμετοχή των παιδιών σε οργανωμένους φορείς, όπως στα δημοτικά συμβούλια, στο πειθαρχικό συμβούλιο του σχολείου και στις επιτροπές της Βουλής αλλά και την ευκαιρία να αποδείξουμε στην κοινωνία ότι τα παιδιά μπορούν να προσφέρουν στο σύνολο πολλά. Η ιδέα ότι τα παιδιά είναι ανώριμα, ανίκανα ή περιορισμένων δυνατοτήτων δε μας κολακεύει ως πολίτες.

Παρακαλούμε, σήμερα που η κοινωνία και ειδικότερα η Βουλή μας αντιμετωπίζει ως ώριμους πολίτες και ως σοβαρούς Παιδοβουλευτές δίνοντας μας το δικαίωμα λόγου από αυτό το χώρο, να γίνει η αρχή και, υπερβαίνοντας συντηρητισμούς και απηρχαιωμένες αντιλήψεις, το κράτος να δώσει την ευκαιρία στα παιδιά να μιλήσουν, να δημιουργήσουν και να προσφέρουν. Για να γυρίσει ο ήλιος θέλει δουλειά πολλή. Αξίζει όμως η προσπάθεια.

«Διαπιστώσεις και εισηγήσεις για την κοινωνική ενσωμάτωση και την πρόληψη των διακρίσεων σε σχέση με την πνευματική και σωματική διαφορετικότητα»

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λεμεσού της Κυπριακής Παιδοβουλής

Εμείς, οι Βουλευτές της Βουλής των Παιδιών, μέλη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λεμεσού, συζητήσαμε σε βάθος το θέμα της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της πρόληψης των διακρίσεων σε σχέση με τη σωματική ή/και πνευματική διαφορετικότητα σε εννιά συνεδρίες μας που έγιναν από τις 29 Σεπτεμβρίου μέχρι και την 21^η Νοεμβρίου 2003 και καταλήξαμε ομόφωνα στις πιο κάτω εισηγήσεις, τις οποίες υποβάλλουμε για έγκριση στην ολομέλεια του σώματος της Παιδοβουλής στη συνεδρία της, της 22ας Νοεμβρίου 2003.

Η σωματική ή/και πνευματική διαφορετικότητα μπορεί να αντικριστεί από πολλές οπτικές γωνίες. Η νοοτροπία που σήμερα επικρατεί, επιβάλλει να σκεφτόμαστε πως όλοι οι άνθρωποι βγαίνουν από το ίδιο καλούπι, πως όλοι είμαστε ίδιοι, πως όλοι μπορούμε να κάνουμε τα ίδια πράγματα, πως όλοι έχουμε τις ίδιες δυνατότητες και ικανότητες, πως όλοι πρέπει να φαινόμαστε σχεδόν ίδιοι. Και ενώ πολύ συχνά τονίζονται από τους ειδικούς οι ατομικές διαφορές μας, ως άτομα και ως κοινωνία δεν αποδεχόμαστε το διαφορετικό με τον τρόπο που αποδεχόμαστε το “σχεδόν ίδιο”

Θα μπορούσαμε, εύκολα, να υιοθετήσουμε την κοινή αντίληψη ότι η σωματική ή/και πνευματική διαφορετικότητα είναι συνώνυμη με την αναπηρία. Όμως, “διαφορετικό” θεωρούμε γενικά αυτό που διαφέρει από τον μέσο όρο, από το “συνηθισμένο”, είτε αυτό βρίσκεται στο συν είτε αυτό βρίσκεται στο πλην.

Για τούτο θα προτιμούσαμε να υιοθετήσουμε κάποιον άλλο όρο για να ορίσουμε τη σωματική ή/και πνευματική διαφορετικότητα που να αφήνει τα περιθώρια ώστε να αναγνωρίζουμε και να ικανοποιούμε τις ανάγκες όλων των ατόμων χωρίς καμιά διάκριση.

Τα “διαφορετικά παιδιά” είναι παιδιά που ξεχωρίζουν από το μέσο όρο, δηλαδή παιδιά που έχουν μαθησιακές δυσκολίες, παιδιά ανάπηρα, παιδιά ιδιαίτερα έξυπνα ή πολυτάλαντα.

Με βάση τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού την οποία η χώρα μας έχει υπογράψει και επικυρώσει με κυρωτικό νόμο από το 1990, όλα τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν ίδιων δικαιωμάτων, ανεξάρτητα από την κατάσταση τους.

Εξετάζοντας τη Σύμβαση θέλουμε να σταθούμε σε δύο βασικά - για μας - δικαιώματα, που θεωρούμε πως παραβιάζονται σήμερα στον τόπο μας.

Πρώτα το Δικαίωμα στην εκπαίδευση:

Αυτό το δικαίωμα που κατοχυρώνεται από τα άρθρα 28 και 29 παραβιάζεται με την ένταξη όλων των παιδιών στα γενικά σχολεία. Με την πρώτη ματιά κάποιος θα παρατηρούσε πως αυτή η διαπίστωσή μας είναι λανθασμένη και θα ήταν πράγματι ευχής έργο, αν η ένταξη γινόταν όχι για χάρη της ένταξης, αλλά για χάρη των παιδιών.

Δηλαδή: Τα περισσότερα παιδιά με αναπηρίες εξυπηρετούνται από τα γενικά σχολεία, χωρίς αυτά - ως κτίρια - να είναι έτοιμα να τα δεχτούν. Δεν υπάρχουν κατάλληλα αποχωρητήρια, δεν έχουν όλα ράμπες για τροχοκαθίσματα και δεν υπάρχουν άτομα, εκτός των δασκάλων και των καθηγητών, που θα βοηθήσουν τα παιδιά στη διακίνηση και στην προσωπική φροντίδα τους.

Τα δυσλεκτικά παιδιά και τα παιδιά με άλλες μαθησιακές δυσκολίες είναι αναγκασμένα να ακολουθούν το ίδιο ακριβώς αναλυτικό πρόγραμμα με όλα τα άλλα παιδιά, χωρίς καμιά προσαρμογή στις επιπρόσθετες ανάγκες τους. Το ίδιο συμβαίνει και με τις εξετάσεις που, ενώ, σύμφωνα με το νόμο, δικαιούνται σε περισσότερο χρόνο και προφορική εξέταση, αυτό δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση των Ενιαίων Απολυτήριων Εξετάσεων και των Εισαγωγικών Εξετάσεων για τα Πανεπιστήμια.

Ακόμα, τα παιδιά με ιδιαίτερα ταλέντα δεν εξυπηρετούνται από το σχολικό πρόγραμμα, που δίνει έμφαση μόνο στο ακαδημαϊκό μέρος της εκπαίδευσης.

Τέλος, τα παιδιά που μαθαίνουν με πιο αργούς ρυθμούς δεν εξυπηρετούνται σωστά από ένα σύστημα που τα βλέπει όλα σαν όμοια και με τις ίδιες ικανότητες και που δεν αναγνωρίζει πως δεν είναι ανάγκη να είμαι καλός στα μαθηματικά για να είμαι καλός μαθητής.

Δεύτερο, το Δικαίωμα στη Θρησκεία, στον Πολιτισμό και στη Γλώσσα που κατοχυρώνει το άρθρο 30 της Σύμβασης:

Τα τελευταία χρόνια, η χώρα μας έχει δεχτεί πολλά παιδιά που ανήκουν σε άλλες θρησκείες, χρησιμοποιούν άλλες γλώσσες και προέρχονται από διαφορετικό πολιτισμό.

Πιστεύουμε πως η ενσωμάτωση αυτών των παιδιών στα σχολεία και στην κοινωνία μας είναι πολύ δύσκολη, γιατί η νοοτροπία μας είναι τέτοια που δύσκολα αποδέχεται το διαφορετικό. Ακόμα, προσπαθούμε να επιβάλουμε τη δική μας γλώσσα και τη δική μας κουλτούρα σε αυτά τα παιδιά, νομίζοντας πως έτσι θα είναι καλύτερο για αυτά. Και ενώ σίγουρα δεν επιβάλλουμε τη θρησκεία μας, αφού τα εξαιρούμε από το μάθημα των Θρησκευτικών, εντούτοις και αυτό είναι μια μορφή διάκρισης, αφού την ώρα των Θρησκευτικών δεν τους δίνουμε την ευκαιρία να μάθουν και να αναλύσουν τη δική τους θρησκεία.

Θέλουμε να κάμουμε μian ακόμα διαπίστωση: Νομίζουμε πως είμαστε πολύ θετικοί απέναντι στα διαφορετικά άτομα, όμως, χρησιμοποιούμε εκφράσεις που διαχωρίζουν και που είναι ρατσιστικές σχεδόν καθημερινά, π.χ. αν καταπιέζουμε και διατάζουμε συνέχεια ένα παιδί, λέμε: «το έχουμε σαν το μαυρούδι», αν κτυπούμε ένα παιδί λέμε: «το έκανε μαύρο», αν ένα παιδί δεν προσέχει κάτι που του λένε οι μεγάλοι ρωτάμε: «είσαι κουφός, βρε;» Δίνουμε χρήματα σε διάφορους εράνους που γίνονται συνέχεια στον τόπο μας και όμως δεν κάνουμε παρέα με τα ανάπηρα ή τα διαφορετικά παιδιά, γιατί δεν μπορούν να μας ακολουθήσουν σε ό,τι κάνουμε. Νομίζουμε πως άμα λυπόμαστε κάποιον του προσφέρουμε κάτι και δεν καταλαβαίνουμε πως τον ξεχωρίζουμε από μας. Δεν έχουμε κάνει προσπάθεια να προσαρμοστούμε εμείς στις ανάγκες των διαφορετικών παιδιών και νομίζουμε πως σε αυτό φταίει πρώτα η αγωγή μας μέσα στην οικογένεια και ύστερα η άγνοιά μας για τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Με βάση τα πιο πάνω, ζητούμε από την ολομέλεια της Παιδοβουλής να εγκρίνει τα εξής:

1. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού:

- Να φροντίσει, το συντομότερο δυνατόν, να ολοκληρωθεί η κατάλληλη υποδομή στα σχολικά κτίρια, ώστε τα παιδιά με ειδικές ανάγκες να εξυπηρετούνται καλύτερα.
- Να αναθεωρήσει τα αναλυτικά προγράμματα, ώστε να ικανοποιούν τις ανάγκες όλων των παιδιών και να σέβονται τη διαφορετικότητά τους, είτε αυτή σημαίνει μαθησιακή δυσκολία, είτε αυτή σημαίνει ιδιαίτερο ταλέντο σε κάποιο τομέα.
- Να εφαρμόσει πλήρως τη νομοθεσία που παραχωρεί περισσότερο χρόνο και δικαίωμα προφορικής εξέτασης στα δυσλεκτικά παιδικά, ειδικά στις ενιαίες απολυτήριες και στις εισαγωγικές εξετάσεις.
- Να αναθεωρήσει το σχολικό σύστημα με τρόπο που να αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα του κάθε παιδιού, εξασφαλίζοντας την εκπαίδευσή του και μειώνοντας έτσι τη σχολική του αποτυχία.
- Να διασφαλίσει ότι τα ξενόγλωσσα παιδιά μαθαίνουν στα σχολεία μας, όχι μόνον ελληνικά αλλά και τη δική τους γλώσσα.
- Να διασφαλίσει ότι τα αλλόθρησκα παιδιά που φοιτούν στα σχολεία μας κάνουν θρησκευτικά, αλλά για τη δική τους θρησκεία.

2. Οι αρμόδιοι φορείς του κράτους

- Να αναλάβουν τη διαφώτιση των παιδιών, αλλά και των μεγάλων, πάνω στις διακρίσεις που γίνονται ενάντια στα παιδιά με ειδικές ανάγκες.
- Να εκδώσουν ενημερωτικά φυλλάδια για το σύνδρομο ντάουν, τη δυσλεξία, την Εγκεφαλική παράλυση και άλλα παρόμοια προβλήματα και να τα μοιράσουν στα σχολεία, ώστε να μάθουμε τι ακριβώς είναι για να σταματήσουμε να φοβόμαστε και να αντιμετωπίζουμε τα παιδιά αυτά, όπως όλα τα άλλα.
- Να εκπαιδεύσουν τους εκπαιδευτικούς και όσους ασχολούνται με παιδιά με τρόπο που να αναγνωρίζουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών είτε αυτές οφείλονται σε αναπηρία, είτε αυτές οφείλονται σε ιδιαίτερες ικανότητες.
- Να βρουν τρόπους να κάνουν την κοινωνία να καταλάβει πως η βοήθεια προς τα παιδιά με ειδικές ανάγκες δεν πρέπει να φαίνεται ως ελεημοσύνη αφού είναι κοινωνική υποχρέωση για όλους τους πολίτες μιας δημοκρατικής χώρας, όπου ο ένας σέβεται τον άλλο και αναγνωρίζει τα δικαιώματά του.

3. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

- Να αποφεύγουν να χρησιμοποιούν εκφράσεις που είναι διαχωριστικές και ρατσιστικές.
- Να κάμουν ειδικές εκπομπές που να ενημερώνουν το κοινό για τα προβλήματα των παιδιών με ειδικές ανάγκες ολόχρονα και όχι μόνο κατά τη διάρκεια του ραδιομαραθώνιου.
- Να προβάλλουν ταινίες και προγράμματα που να δείχνουν με θετικό τρόπο τον πολιτισμό άλλων λαών, ειδικά αυτών που έρχονται στην Κύπρο για εγκατάσταση ή για εργασία (π.χ. Ελληνοποντίων, Ασιατών κ.λπ.).

Ελπίζουμε ότι και οι ενήλικοι Βουλευτές θα εγκρίνουν τις εισηγήσεις μας και πως θα προσπαθήσουν να συμβάλουν στην εφαρμογή τους το συντομότερο δυνατόν, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα.

«Οι διαφορές στην οικονομική κατάσταση συνεπάγονται και διαφορετικά πρότυπα συμπεριφοράς που αναπαράγουν διακρίσεις και τακτικές αρνητικής μεταχείρισης. Συνήθως οι ομάδες αλλοδαπών είναι και τα πτωχότερα στρώματα της κοινωνίας. Τα παιδιά των οικογενειών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας στερούνται βασικών δικαιωμάτων και ευκαιριών ενσωμάτωσης» Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας Αμμοχώστου της Κυπριακής Παιδοβουλή

Εμείς οι Παιδοβουλευτές της επαρχίας Αμμοχώστου, στην ολομέλειά μας, μετά από συνεδριάσεις σε τακτά χρονικά διαστήματα μελετήσαμε το θέμα οι διαφορές στην οικονομική κατάσταση και το πώς αναπαράγουν διαφορετικά πρότυπα συμπεριφοράς στην κοινωνία μας, διακρίσεις και τακτικές αρνητικής μεταχείρισης.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν συνήθως ομάδες αλλοδαπών, που αποτελούν και τα φτωχότερα στρώματα της κοινωνίας μας, αλλά και άτομα που δεν προέρχονται από το χώρο αυτό, όπως είναι τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Τα παιδιά που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα στερούνται βασικών δικαιωμάτων, όπως ένδυσης, υπόδησης, διατροφής και στέγασης, φαινόμενα τα οποία παρουσιάζονται εντός του σχολικού χώρου. Πράγματι, άτομα με οικονομικά προβλήματα δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη ο άνθρωπος από τη φύση του είναι κοινωνικό ον, όμως καθημερινά βλέπουμε ότι μέσα στην ανθρώπινη ζωή, με όλες τις αντιξοότητες, ένας άνθρωπος μοναχός όσο και αν το παλεύει δεν μπορεί να πετύχει κάτι σπουδαίο, αφού χρειάζεται την υποστήριξη άλλων ατόμων. Ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον, γι' αυτό και θέλει κοινωνική στήριξη για να αντιμετωπίζει τις διάφορες καταστάσεις. Πρέπει να ξέρουμε ότι όποιος ζει μόνος του και πιστεύει ότι είναι αυτάρκης "ή θηρίο είναι ή θεός", κατά τον Αριστοτέλη. Επομένως, αυτός που έχει γνώση των αδυναμιών και των ατελειών του, στήνει μόνος του τις γέφυρες προς τους άλλους, προς τη γνώση και τις πλούσιες εμπειρίες, καρπός της συνεργασίας και της συνεκτίμησης όλων των δεδομένων και των καταστάσεων, που ανοίγουν λεωφόρους για την ατομική και κοινωνική προκοπή και ευημερία. Τέλος, θα πρέπει να καταλάβουμε ότι ο άνθρωπος δεν υπάρχει αλλά συν-υπάρχει, δε ζει αλλά συν-ζει, δεν εργάζεται αλλά συν-εργάζεται, δε δημιουργεί αλλά συν-δημιουργεί, δε σκέφτεται αλλά συν-σκέφτεται.

Στη σύγχρονη εποχή οι γονείς, φτωχοί και πλούσιοι, αγωνίζονται καθημερινά στη "ζούγκλα των επαγγελματιών", όχι μόνο για να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο μέλλον και μια οικονομική βάση στα παιδιά τους, αλλά ακόμη και για να τους προσφέρουν ένα υλιστικό παρόν.

Το κυριότερο πεδίο της μάχης είναι το σχολείο. Οι μαθητές επηρεάζονται, παρατηρούν τι φορούν οι συμμαθητές τους. Ασχολούνται με τις φίρμες υποδημάτων, τις σχολικές τσάντες, ακόμα και με τα κινητά τηλέφωνα που έχουν θεοποιηθεί στις μέρες μας. Όλα αυτά τα προβλήματα μαστίζουν την κυπριακή οικογένεια. Αυτή η κατάσταση, η ακριβή δηλαδή ζωή που επικρατεί στην Κύπρο, αλλά και οι αυξημένες απαιτήσεις των παιδιών συμβάλλουν στο σκληρό αγώνα των γονιών για κάλυψη των αναγκών των παιδιών τους. Αυτό επιτυγχάνεται με τις ατέλειωτες ώρες εργασίας. Έτσι όμως, όσο κι αν προσπαθούν να κλείσουν τη μια πληγή, ανοίγουν μια άλλη. Το γεγονός ότι εργάζονται πολλές ώρες την ημέρα, δίνονται ψυχή τε και σώματι στον ξέφρενο καταναλωτισμό. Ένα άλλο αρνητικό στοιχείο είναι ότι το λιγοστό ελεύθερό τους χρόνο τον προσφέρουν στην τηλεόραση και σε άλλα ασήμαντα πράγματα, χωρίς να μπορούν να επικοινωνήσουν με τα παιδιά τους. Αυτά με τη σειρά τους θέλουν να γίνουν πιστά αντίγραφα των γονιών τους κι έτσι επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από αυτούς, βυθίζοντας τους εαυτούς τους στον κόσμο της απραξίας, της υπερκατανάλωσης, αλλά και της επιδειξιμανίας.

Επίσης, αυτά τα προβλήματα φαίνονται κι από τα ιδιαίτερα μαθήματα, που κάνουν κάποια παιδιά, επιβαρύνοντας τους γονείς τους με περισσότερα έξοδα. Τα παιδιά κάνουν κάποια μαθήματα επιπλέον, που τις περισσότερες φορές είναι αχρείαστα, με αποτέλεσμα άτομα με οικονομικό πρόβλημα να αντιμετωπίζουν δυσκολίες με τα μαθήματα, να μη συμμετέχουν στην τάξη και να έχουν συνεχείς απορίες. Είναι γνωστό ότι τα σχολεία κάνουν κάποια ενισχυτικά μαθήματα σε αδύνατους μαθητές, αλλά αυτά είναι για περιορισμένο αριθμό μαθητών. Πιστεύουμε ότι πρέπει να αυξηθεί τόσο ο αριθμός των καθηγητών αλλά και των μαθητών σ' αυτά τα μαθήματα.

Παράλληλα η οικονομική δυσπραγία είναι εμφανής και σε οικογένειες που έχουν παιδιά με ειδικές ανάγκες. Άραγε οι γονείς αυτοί, αντέχουν την καθημερινή μάχη, τόσο με τη σκληρή κοινωνία όσο και με τις διάφορες θεραπείες, που πρέπει να κάνουν τα παιδιά τους; Είναι γονείς περικυκλωμένοι από οικονομικά προβλήματα, που όσο προσπαθούν να ξεφύγουν από αυτό δεν το μπορούν για διάφορους λόγους, είτε αυτό είναι ο χαμηλός μισθός είτε οι οικονομικές πιέσεις. Αν αυτά τα παιδιά παράλληλα, αντιμετωπίζουν και κάποιες μαθησιακές δυσκολίες, τότε το πρόβλημα οξύνεται.

Η Κύπρος μας, ένα μικρό νησί, κατακλύζεται καθημερινά από αλλοδαπούς που έρχονται στη χώρα μας να εργαστούν για ένα καλύτερο αύριο.

Οι αλλοδαποί είναι οι υπήκοοι ξένης χώρας, οι αλλοεθνείς, που έρχονται σε μια χώρα, συνήθως για εξεύρεση εργασίας. Προστατεύονται κι έχουν ανάλογες υποχρεώσεις με τους κατοίκους της χώρας, σύμφωνα με ορισμένες νομοθεσίες που προβλέπουν τις προϋποθέσεις παραμονής κι εργασίας των αλλοδαπών. Όλες οι νομοθεσίες κατοχυρώνουν τα απαραίτητα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα της ξεχωριστής εθνικότητας, της θρησκείας, της γλώσσας κ.ά.

Όλα αυτά όμως, αν και υπάρχουν ως νόμοι, δεν τηρούνται όσο θα έπρεπε από εμάς. Αυτό οφείλεται στις προκαταλήψεις και στην ξενοφοβία που μας διακατέχει. Ο φόβος του διαφορετικού και του άγνωστου αποτελεί την αρχή όλων των προκαταλήψεων. Οι όμοιοι με εμάς ανήκουν στην ίδια ομάδα, επομένως είναι ακίνδυνοι. Ο αλλιώτικος, ο ξένος εμπεριέχει εξ ορισμού το διαφορετικό και κατ' επέκταση το επικίνδυνο. Ακόμη κι αν ο φόβος της επικινδυνότητας απορριφθεί, ο διαφορετικός τρόπος ζωής και η εμφάνιση είναι αρκετά για να κριθούν κατώτερα από τα δικά μας και επομένως να απορριφθούν. Έτσι δημιουργούνται οι διάφορες κοινωνικές ομάδες και παρατηρείται η περιθωριοποίηση των ξένων.

Στην Κύπρο υπάρχουν διάφορες ομάδες αλλοδαπών, όπως Ρωσοπόντιοι, Κινέζοι, Πακιστανοί κ.ά. Όλα αυτά τα άτομα έρχονται στο νησί μας με σκοπό να εργαστούν και να πάρουν λεφτά, για να μπορέσουν να συντηρήσουν τις οικογένειές τους. Παρατηρούμε όμως ότι η ξενοφοβία και ο ρατσισμός που υπάρχει μεταφέρεται και στους χώρους εργασίας. Οι αλλοδαποί, αν και εργάζονται τις ίδιες ώρες ή και περισσότερες από τους ντόπιους δεν αμείβονται το ίδιο. Η μη ικανοποιητική αμοιβή των αλλοδαπών σε σχέση με το ωράριο εργασίας τους είναι φαινόμενο εκμετάλλευσης. Πολλές φορές οι ξένοι που έρχονται να δουλέψουν φέρνουν μαζί και τις οικογένειές τους. Έτσι τα παιδιά των ξένων φοιτούν στα δικά μας σχολεία. Τις περισσότερες όμως φορές δε γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται να παρακολουθούν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων. Δε φτάνει μόνο αυτό, αλλά κι εμείς με τη συμπεριφορά μας συχνά τους αποξενώνουμε κι έτσι δημιουργούν τις δικές τους ομάδες, αφού τα παιδιά νιώθουν άνετα με παιδιά που είναι όμοια με αυτά και η παραμονή τους στην κοινή ομάδα τους δημιουργεί ένα αίσθημα ασφάλειας. Πολλές φορές όμως η απόρριψη που νιώθουν οδηγεί σε περιθωριοποίηση και σε αποκλίνουσες συμπεριφορές, όπως είναι ο χουλιγκανισμός, οι κλοπές, τα ναρκωτικά.

Με την πλήρη ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, που έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις στις μέρες μας, η κοινωνία μας θα γίνει ακόμα πιο πολυπολιτισμική, γιατί πολλοί ξένοι θα έρχονται μαζί με τις οικογένειές τους στην Κύπρο, για να εργαστούν. Έτσι τα σχολεία μας θα έχουν περισσότερα παιδιά ξένων, διαφορετικής κουλτούρας, νοοτροπίας, θρησκείας κ.τ.λ.

Παρόλο που η παγκοσμιοποίηση αυτή καθαυτή δεν είναι ανοησία, ο τρόπος που θα αντιμετωπίσουμε την είσοδο των ξένων στην κοινωνία μας θα επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα. Η παγκοσμιοποίηση ωφέλησε πολύ τις χώρες και τους ανθρώπους σε οικονομικό επίπεδο, όμως δημιούργησε και τους χαμένους αλλά και τους περιθωριοποιημένους. Σε αυτό συνίσταται και το πρόβλημα του κοινωνικού αποκλεισμού, που αποτελεί ένα από τα αρνητικότερα συμπτώματα της παγκοσμιοποίησης. Για το λόγο αυτό τα παιδιά των ξένων θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα του κοινωνικού αποκλεισμού, της αποξένωσης, αφού οι γονείς τους δε θα έχουν την οικονομική άνεση να τους προσφέρουν όλα όσα ζητούν. Όλοι εμείς πρέπει να τους βοηθήσουμε να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο, χωρίς να τους περιθωριοποιούμε και να τους μειώνουμε.

Συνοψίζοντας λοιπόν, είναι γνωστό ότι στην κυπριακή κοινωνία παρατηρείται το φαινόμενο της οικονομικής δυσπραγίας σε ένα μικρό αλλά σημαντικό ποσοστό, γι' αυτό πρέπει να υπάρξει άμεση επίλυση του προβλήματος. Όπως φαίνεται, στη σύγχρονη υπερκαταναλωτική μας ζωή, η οικονομική κατάσταση του καθενός είναι καθοριστικός παράγοντας σε όλους τους τομείς, αφού όποιος είναι πλούσιος, έχει και τη δύναμη να αποκτήσει αυτό που θέλει. Ναι μεν η πολιτεία μας τα τελευταία χρόνια έχει προβεί σε κάποιες ενέργειες για ενίσχυση των οικονομικά ασθενέστερων οικογενειών, όμως είναι ανάγκη να ληφθούν και άλλα μέτρα. Το κράτος πρόνοιας πρέπει να προβεί σε αντισταθμιστικά μέτρα για απάμβλυνση του προβλήματος:

1. Να υλοποιήσει περισσότερα αναπτυξιακά έργα, ώστε να δημιουργηθούν πιο πολλές θέσεις εργασίας και ευκαιρίες απασχόλησης του πληθυσμού, είτε αυτά είναι αλλοδαποί είτε είναι ντόπιοι. Τα άτομα αυτά πρέπει να αμείβονται ικανοποιητικά, για να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις οικονομικές απαιτήσεις της κοινωνίας μας και να συντηρούν τις οικογένειές τους.
2. Να δημιουργηθούν τα απαραίτητα έργα υποδομής, επιχορηγημένα από το κράτος, όπως παιδοκομικοί σταθμοί, ολοήμερα σχολεία, κέντρα νεότητας κ.τ.λ., ώστε να διευκολύνονται οι εργαζόμενοι γονείς για το πού θα αφήνουν τα παιδιά τους.
3. Να εξασφαλιστεί η ίση μεταχείριση των παιδιών σε θέματα εκπαίδευσης με μέτρα όπως: Ίδρυση κρατικών βιβλιοπωλείων, απ' όπου οι μαθητές να μπορούν να προμηθεύονται το σχολικό τους

- εξοπλισμό. Όπως είναι γνωστό, οι αγορές από τα ιδιωτικά βιβλιοπωλεία κοστίζουν πολύ ακριβά και είναι αδύνατο να αντέξουν το κόστος οι πολύτεχνες και φτωχές οικογένειες.
4. Η γραφική ύλη και τα απαραίτητα για τους μαθητές τετράδια, λογοτεχνικά βιβλία, λεξικά να δίνονται δωρεάν.
 5. Εξαιτίας της άνθισης της παραπαιδείας, τα τελευταία χρόνια στο νησί μας γίνονται διακρίσεις, γι' αυτό πρέπει να υπάρξουν ίσες ευκαιρίες για όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές. Πρέπει να γίνει μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα, αλλά και της διδακτέας ύλης από τα διογκωμένα αναλυτικά προγράμματα, ώστε οι μαθητές να επιλύουν τις απορίες τους στην τάξη και να μη χρειάζονται να καταφεύγουν σε φροντιστήρια, επιβαρύνοντας έτσι τους γονείς με περισσότερα έξοδα. Στην αντίθετη περίπτωση, που οι μαθητές θα συνεχίζουν να πηγαίνουν στα φροντιστήρια, το κράτος πρέπει να φροντίσει για την κατάρτιση της παραπαιδείας, λαμβάνοντας πιο αυστηρά μέτρα. Να προνοήσει για τη λειτουργία μόνο κρατικών φροντιστηρίων κι αυτών δωρεάν, στα οποία θα διδάσκουν ικανοί καθηγητές.
 6. Ένταξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία, που θα στοχεύουν στη διαπαιδαγώγηση των μαθητών για το πώς θα αποδέχονται διαφορετικά άτομα, όπως άτομα που προέρχονται από φτωχότερες ομάδες. Τέτοια προγράμματα-σεμινάρια πρέπει να γίνονται και για τους γονείς-ενήλικες, για να εμπεδώσουν κάποιες έννοιες-αξίες, όπως είναι η ισότητα, η αποδοχή, αφού, όπως είναι γνωστό, τα παιδιά επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τις οικογένειές τους.
 7. Λειτουργία «Σχολής Γονέων», όπου οι υποψήφιοι γονείς θα εκπαιδεύονται για τη σωστή ανατροφή-διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους, πριν φέρουν μια νέα ζωή στον κόσμο.
 8. Ίδρυση θεματικών-βιωματικών εργαστηρίων, όπου οι γονείς θα συνδιαλέγονται με άλλους γονείς και ψυχολόγους.
 9. Προώθηση της συνεργατικής μάθησης από όλους τους εκπαιδευτικούς, αφού είναι ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους ομαλής ένταξης σε μικρότερες ομάδες.
 10. Λειτουργία πολυθεματικής ομάδας σε κάθε σχολείο, της οποίας ο ρόλος να είναι ουσιαστικός κι όχι υποτυπώδης. Ο κοινωνικός λειτουργός, ο σύμβουλος και ο εκπαιδευτικός ψυχολόγος πρέπει να βρίσκονται καθημερινά στα σχολεία, για να συζητούν με τους μαθητές και να τους συμβουλεύουν.
 11. Αφού ο στόχος του εκπαιδευτικού μας συστήματος είναι η ισόρροπη ανάπτυξη των μαθητών, πρέπει να δίνεται έμφαση κυρίως στο συναισθηματικό κόσμο των παιδιών, στην εξάλειψη των διακρίσεων και στην καθολική αποδοχή.
 12. Εξασφάλιση ίσης μεταχείρισης όλων των ατόμων σε θέματα υγείας. Το κράτος να παρέχει δωρεάν οικονομική στήριξη σε άτομα που χρειάζονται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ή θεραπείες υψηλού κόστους.
 13. Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου πρέπει να αποκτήσει περισσότερα δικαιώματα, για να έχει ενεργότερο ρόλο στα Μ.Μ.Ε., ούτως ώστε να μην προβάλλουν κατά τη διάρκεια της παιδικής ζώνης διαφημίσεις πολυτελών παιχνιδιών ή άλλων ειδών, με αποτέλεσμα να δημιουργούν προβλήματα σε οικογένειες, που δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στην καταναλωτική μανία της σημερινής κοινωνίας.

Ένα έθνος που δεν επενδύει στην εκπαίδευση του λαού του δεν μπορεί να ελπίζει ούτε καν να ονειρεύεται ότι θα είναι οικονομικά ή πολιτικά σταθερό. Άνθρωποι διαφορετικοί δε σημαίνει κατ' ανάγκη και άνισοι, καλύτεροι ή χειρότεροι, ανώτεροι ή κατώτεροι. Γιατί δεν υπάρχουν ανώτερες και κατώτερες φυλές ανθρώπων. Υπάρχουν άνθρωποι που μόνο μέσα από τη διαφορετικότητά τους χτίζουν αυτό το όμορφο και ανεπανάληπτο οικοδόμημα που λέγεται ανθρωπότητα.

Σύμφωνα με μια ρήση: «πολλά όνειρα παντρεύονται οι φτωχοί, καιρός λοιπόν να τους τα πραγματοποιήσουμε». Το κριτήριο της φτώχειας δεν επιτρέπεται να γκρεμίζει τα όνειρα της νεότερης γενιάς, φτάνει και οι ίδιοι οι νέοι να δίνουν τον αγώνα τους. Προσωπική λοιπόν παρέμβαση από τον καθένα για εξάλειψη των διακρίσεων. Ίσες ευκαιρίες για όλους!!!

**«Διαπιστώσεις για την κοινωνική ενσωμάτωση και την πρόληψη των διακρίσεων σε σχέση με την πολιτισμική διαφορετικότητα στον τόπο μας»
Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λάρνακας της Κυπριακής Παιδοβουλής**

Βρισκόμαστε σήμερα εδώ, εμείς, οι Βουλευτές της Βουλής των Παιδιών, μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Λάρνακας, για να σας καταθέσουμε τις διαπιστώσεις και εισηγήσεις μας που αφορούν την πολιτισμική διαφορετικότητα που αντιμετωπίζουμε στο τόπο μας, στην Κύπρο μας.

Τον πληθυσμό της Κύπρου μας αποτελούν ομάδες ανθρώπων, άλλες μικρότερες και άλλες μεγαλύτερες που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς. Ελληνοκύπριοι, Τουρκοκύπριοι αλλά και Αρμένιοι, Μαρωνίτες και Λατίνοι, είναι τα άτομα που συνθέτουν το ανθρωπινό δυναμικό του τόπου μας.

Όπως καταλαβαίνουμε και ξέρουμε όλοι, στην κυπριακή κοινωνία υπάρχει ένα βασικό γνώρισμα, που είναι οι πολιτισμικές διαφορές. Διαφορές που πηγάζουν βασικά από τη διαφορετικότητα της κουλτούρας, του τρόπου σκέψης, των εθίμων, της γλώσσας, της θρησκείας.

Πραγματικά υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που δεν μπορούν να καταλάβουν γιατί ο καθένας μπορεί να είναι διαφορετικός (να απολαμβάνει το φαγητό που του αρέσει, να πρεσβεύει τη θρησκεία που τον αντιπροσωπεύει, να ντύνεται με τον τρόπο που τον εκφράζει, κ.τ.λ.). Το θέμα αυτό αντιμετωπίζεται, από ένα μεγάλο μέρος των Κύπριων συμπολιτών μας, με μια λέξη μόνο, “το ρατσισμό”. Ρατσισμός, που είναι η θεωρία που υποστηρίζει ότι η ανθρωπότητα είναι χωρισμένη σε “ανώτερες” και “κατώτερες” φυλές, σε διαφορετικές κατηγορίες ανάλογα με το χρώμα, τη γλώσσα, το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο και βλέπει την κυριαρχία των πρώτων πάνω στους δεύτερους και είδαμε αυτό να συμβαίνει στην εξέλιξη και στην πρόοδο της ιστορίας.

Με τον όρο “ρατσισμός” χαρακτηρίζονται επίσης τα κινήματα εκείνα που με περισσότερη ή λιγότερη βία προσπαθούν να εφαρμόσουν στην πράξη τις θεωρίες αυτές. Είναι δύσκολο να το παραδεχτούμε, αλλά η αλήθεια είναι ότι στην Κύπρο του σήμερα, είτε το θέλουμε είτε όχι, πολλοί από εμάς τους Κύπριους (που εδώ παρενθετικά να αναφέρουμε ότι Κύπριοι για πολλούς είναι μόνο οι Ελληνοκύπριοι, αγνοώντας τις άλλες μειονότητες) “ρατσιστές”, είναι υπέρ της πολιτισμικής αποδυνάμωσης και αν θα ήταν δυνατόν της εξάλειψης οτιδήποτε είναι διαφορετικό. Ίσως φυσικά αυτό να γίνεται, γιατί από την αρχή της εκπαίδευσής μας διδασκόμαστε ότι: “Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ, Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΑΣ, ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΑΦΥΛΑΣΣΟΝΤΑΙ ΩΣ ΚΟΡΗ ΟΦΘΑΛΜΟΥ”, από κάθε ‘ΒΑΡΒΑΡΟ’, κατά τους αρχαίους Έλληνες, από κάθε ξένο.

Με απλά λόγια αυτή η μεγάλη μερίδα των συμπατριωτών μας ζητούν το κάθε “διαφορετικό στοιχείο”, από τους “ξένους” υπηκόους της Κύπρου να απαρνηθούν τη δική τους κουλτούρα που έχουν και αυτοί φέρει από τη δική τους χώρα (όπως άλλωστε θα κάναμε και το κάνουμε κι εμείς ως Κύπριοι μετανάστες σε διάφορες ξένες χώρες, να διατηρήσουμε ζωντανά όσα μας συνδέουν με τον τόπο μας) και να υιοθετήσουν την κουλτούρα της δικής μας χώρας, δηλαδή της Κύπρου, που τυγχάνει να είναι η χώρα υποδοχής τους.

Το ζητούμενο πρέπει να είναι να μειωθεί στο ελάχιστο η πολιτισμική διαφορετικότητα και να ζούμε όλοι σε έναν αρμονικό, ομοιογενή και γαλήνιο κόσμο.

Δυστυχώς όμως αυτή η άποψη δεν είναι εφαρμόσιμη, γιατί συνήθως κανένα σύστημα δε λειτουργεί όπως θα έπρεπε:

- Το παράδειγμα που μας δίνει η νοοτροπία των Αμερικανών κατοίκων των Ηνωμένων Πολιτειών, με τον κοινωνικό ρατσισμό προς τους μαύρους;
- Δημιουργήθηκαν τα γνωστά “ΓΚΕΤΟ”, στα οποία οι συμμετέχοντες ανέπτυξαν σιγά-σιγά μια επιθετική και αντικοινωνική συμπεριφορά. Αυτό είχε και έχει ακόμα αντίκτυπο στη σύγχρονη αμερικανική κοινωνία. Η συμπεριφορά αυτή αναπτύσσεται σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια των μαύρων να επιβιώσουν σε ένα αφιλόξενο περιβάλλον.
- ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΙΓΟΥΡΟΙ ΟΤΙ ΚΑΤΙ ΤΕΤΟΙΟ ΘΑ ΕΒΛΑΠΤΕ ΣΕ ΜΕΓΑΛΟ ΒΑΘΜΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.

Κανείς μας δε θα ήθελε να γίνει και το μικρό μας νησί, όπως αυτές τις χώρες που καθημερινά έχουν να αντιμετωπίσουν τέτοια προβλήματα. Άλλωστε στον τόπο μας έχουμε και αρκετά άλλα προβλήματα να αντιμετωπίσουμε και να λύσουμε. Ένα τόσο μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα, θα ήταν ανασταλτικός παράγοντας στην προσπάθεια που γίνεται, για επίλυση των άλλων σοβαρών προβλημάτων.

Μετά από μια έρευνα που είχε γίνει ανάμεσα σε διάφορες εθνικές ομάδες αποδείχτηκε ότι τελικά η εφαρμογή της αφομοιωτικής προσέγγισης αντί να επιλύει το πρόβλημα της κοινωνικο-πολιτισμικής διαφοράς, αντίθετα το επιδεινώνει. Και αυτό έρχεται να υποστηρίξει και η πιο πάνω αναφορά στην αμερικανική -των Ηνωμένων Πολιτειών και όχι όλης της αμερικανικής ηπείρου- κοινωνίας.

Έτσι αποφασίστηκε να χρησιμοποιείται ο όρος πολιτισμική ενσωμάτωση. Ο όρος ενσωμάτωση σημαίνει η αναγνώριση του κάθε πολιτισμού, κάθε μεταναστευτικής ομάδας, ως φορέα ενός πολιτισμού, που δε δέχεται μόνο επιδράσεις από την κοινωνία όπου ζει, αλλά και αυτός με τη δική του σειρά ασκεί επιδράσεις σε αυτή. Όπως, για παράδειγμα, αφομοιώνουν οι ξένοι τα δικά μας ήθη και έθιμα αλλά και εμείς με τη σειρά μας να δεχτούμε και να αποδεχτούμε κάτι από το δικό τους πολιτισμό.

Επειδή αυτό και πάλι δεν αρκεί στην επίτευξη μεγαλύτερης κατανόησης, αναγνώρισης και σεβασμού των πολιτισμικών ομάδων που αποτελούσαν μειονότητες, συνεχίστηκε η προσπάθεια. Κατέληξαν στο να αρκестούν στην έννοια του πολιτισμικού πλουραλισμού όπου τελικά μας οδήγησε στην ύπαρξη της πολυπολιτισμικότητας.

Σύμφωνα με την άποψη της Sonia Nieto, πάνω σε αυτό το θέμα, «πολιτισμικός πλουραλισμός, είναι η ιδεολογία που υποστηρίζει ότι οι διάφορες εθνικές ομάδες έχουν το δικαίωμα να διατηρούν την κουλτούρα και την εθνική τους ταυτότητα, ενώ παράλληλα συνεργάζονται μεταξύ τους, για να δημιουργήσουν μια νέα κοινωνία, η οποία να αντικατοπτρίζει όλες αυτές τις διαφορές».

Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο παρατηρούμε ότι αντί να αναπτυχθεί ο πολιτισμικός πλουραλισμός αναπτύχθηκαν πολλές άλλες ρατσιστικές αντιλήψεις όσον αφορά τη θρησκεία, τον πολιτισμό κ.ά., γεγονός που μας δείχνει ότι η Κύπρος από ανέκαθεν έπαιρνε από τους διάφορους κατακτητές της στοιχεία του πολιτισμού τους. Με όλα αυτά έχει γίνει η σύνθεση της δικής μας κουλτούρας, του δικού μας πολιτισμού.

Κατά τα τελευταία χρόνια συντελούνται σε παγκόσμιο επίπεδο, ραγδαίες δημογραφικές αλλαγές, λόγω της διακίνησης εργαζομένων και της εγκατάστασης μεταναστών σε διάφορες χώρες. Στην Ευρώπη, όπως και στην Κύπρο έχει παρατηρηθεί τέτοια κίνηση. Αποτέλεσμα αυτών των μετακινήσεων είναι οι σημαντικές αλλαγές στη σύνθεση του πληθυσμού, αλλαγές τόσο των κοινωνικών όσο και των σχολικών τάξεων. Όσον αφορά το πολιτισμικό και εθνικό τους υπόβαθρο, οι πληθυσμιακές αυτές ομάδες διατηρούν αρκετά στοιχεία τους στην καθημερινότητά τους.

Φυσικό επακόλουθο είναι να δημιουργούνται προβλήματα στα παιδιά, εφόσον η εκπαίδευσή τους και η κοινωνική τους ανάπτυξη διακόπτονται απότομα (στη χώρα τους που ζούσαν πριν) για να συνεχιστούν κάπου αλλού (στη χώρα που εγκαταστάθηκαν).

Στην κυπριακή εκπαιδευτική πολιτική ο μονοπολιτισμικός προσανατολισμός του σχολείου που είναι φανερός στη διδακτέα ύλη και στον τρόπο διδασκαλίας στο σχολείο σιγά-σιγά φαίνεται ότι συμπληρώνεται από θέσεις και στάσεις που προωθούν την οικουμενικότητα και τις ίσες ευκαιρίες.

Συνεπώς, λόγω των δημογραφικών αυτών αλλαγών, τα εκπαιδευτικά συστήματα του 21^{ου} αιώνα βρίσκονται αντιμέτωπα με τη μεγάλη πρόκληση να βοηθήσουν όλα τα παιδιά, από όλες τις κοινωνικές ομάδες, ανεξάρτητα από εθνικότητα, θρησκεία, χρώμα και φυλή, κοινωνική τάξη, κουλτούρα και φύλο, να αναπτύξουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, για να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία.

Ο κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να πιστεύει σε ό,τι θέλει. Έτσι, δεν πρέπει να είναι αναγκασμένος ο κάθε μαθητής που πιστεύει σε κάποια άλλη θρησκεία και να εκκλησιάζεται μαζί μας. Πρέπει να κάνουμε κάποιες υποχωρήσεις ή διαφοροποιήσεις καλύτερα σε κάποια θέματα έτσι ώστε ο κάθε μαθητής οποιασδήποτε φυλής, θρησκείας και εθνικότητας να νιώθει ότι είναι μέλος της σχολικής μας κοινωνίας. Δεν πρέπει να αναγκάζεται ο αλλόθρησκος μαθητής από τον καθηγητή θρησκευτικής αγωγής, να πιστέψει με το ζόρι στο χριστιανισμό, αλλά εμείς ως ορθόδοξοι χριστιανοί να του δείχνουμε τι είναι η θρησκεία αυτή μέσα από τα έργα μας. Τώρα αν αποφασίσει σε κάποια στιγμή από μόνος του να ενταχθεί σε αυτό που εμείς πιστεύουμε, τότε να τον εντάξουμε πιο βαθιά στα δρώμενα γύρω από τη θρησκευτική μας αγωγή.

Με βάση τα πιο πάνω, εμείς, οι Παιδοβουλευτές της Λάρνακας καταλήξαμε στις εξής αποφάσεις-λύσεις που μπορούν να σταματήσουν αυτό το ρατσισμό που υπάρχει στην κοινωνία και στα σχολεία μας με επίκεντρο την αρχή της κοινωνίας, που είναι μια σμίκρυνση της έξω κοινωνίας, ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΑΣ.

Εισηγήσεις:

1. Οι μαθητές που υστερούν στη γνώση της ελληνικής γλώσσας λόγω καταγωγής, και θέλουν να τη μάθουν, να μπορούν μέσω επιχορηγημένων από το κράτος μαθημάτων να τη μαθαίνουν από ειδικούς καθηγητές στον τομέα αυτό. Το αποτέλεσμα θα είναι να μη συναντούν σοβαρά προβλήματα στο να συμβαδίζουν μαζί μας στο μάθημα των νέων ελληνικών, αλλά και γενικά των σχολικών μαθημάτων, για να προληφθεί η σχολική αποτυχία και τα επακόλουθά της.
2. Λόγω της γνωστής σε όλους μας πολυπολιτισμικότητας που υπάρχει στον τόπο μας, και πρόκειται να ενταθεί κατά τα φαινόμενα με τη είσοδό μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να γίνονται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις ώστε να προβάλλονται οι πολιτιστικές συνήθειες όπως είναι οι χοροί, τα θέατρα, τα τραγούδια, οι εθνικοί ύμνοι, η κουζίνα, η γλώσσα και αρκετά άλλα. Με αυτό τον τρόπο θα νιώθουν οι εντός εισαγωγικών “ξένοι” υπήκοοί μας πως μπορούν να ζήσουν ελεύθερα χωρίς να τους κατακρίνει κανείς για τα πιστεύω τους. Με αυτό τον τρόπο ίσως καταφέρουμε να εξαλείψουμε το ΦΟΒΟ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ, που πολλές φορές οδηγεί σε λανθασμένες και βιαστικές αντιδράσεις.
3. Πρέπει να τους αποδεχτούμε και εμείς οι ίδιοι, όπως είναι με αποτέλεσμα να γίνει μια σωστή συγχώνευση μεταξύ μας και αυτών, για να ζούμε όλοι αρμονικά σε μια κοινωνία φτιαγμένη για όλους, χωρίς αναγκαστικά να πρέπει να χαθούν οι διάφορες πολιτισμικές και πολιτιστικές διαφορές και οι εθνικότητες που υπάρχουν σήμερα στον τόπο μας.
4. Θα πρέπει να υπάρχουν διάφορες επιλογές στη λειτουργία του ωρολόγιου προγράμματος των σχολείων μας, για να διδάσκονται διάφορες άλλες γλώσσες, εκτός από τα αγγλικά και γαλλικά που ήδη διδάσκονται. Η επιλογή που έχουν οι μαθητές μακροπρόθεσμα θα βοηθήσει στο να υπάρχει καλύτερη επικοινωνία μεταξύ μας και των “ξένων” υπηκόων που υπάρχουν στον τόπο μας.
5. Όπως είναι γνωστό οι ξένοι υπήκοοι έχουν τις δικές τους οργανώσεις όπου συζητούνται τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Εμείς θα μπορούσαμε να πηγαίνουμε οργανωμένα ως κράτος ή ως κοινωνία στις συνεδριάσεις τους, να ακούμε τα διάφορα προβλήματά τους και να τους βοηθούμε στο να τα αντιμετωπίσουν. Αποτέλεσμα αυτής της κίνησης θα ήταν να υπάρχει μια συναδελφοσύνη μεταξύ μας και να φτιαχτεί μια κοινωνία χωρίς τόσα πολλά προβλήματα όπως σήμερα τα βιώνουμε.
6. Να “ενταχθεί” στο σχολείο ένα ειδικό μάθημα στο οποίο θα υπάρχει η πληροφόρηση στους μαθητές, για την κάθε θρησκεία από όλο τον κόσμο, σχετικά με το τι είναι καθεμιά από αυτές και ποιες ηθικές αξίες αντιπροσωπεύει το θρήσκευμα που εξετάζεται. Ο κάθε μαθητής, χριστιανός και μη, πρέπει να έχει το δικαίωμα να παρακολουθήσει το μάθημα αυτό στη θέση, ίσως των θρησκευτικών ή καλύτερα παράλληλα με το μάθημα των θρησκευτικών. Το κράτος θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικό στο ποιοι καθηγητές θα διδάσκουν το μάθημα αυτό, έτσι ώστε να μη δημιουργηθεί κάποιας μορφή αίρεση, αφού αυτό το αποτέλεσμα δεν το επιθυμεί κανείς. Πιστεύουμε πως έτσι θα μπορούν οι αλλόθρησκοι να παρακολουθούν μάθημα θρησκευτικών και όχι τρόπους μύησης τους στις θρησκείες και στις λατρευτικές εκδηλώσεις τους.
7. Η ευαισθητοποίηση των μαθητών και των μεγάλων, μέσω ειδικών σεμιναρίων θα μπορούσε να κάνει τους πάντες να αντιμετωπίζουν αυτό το θέμα με καλύτερο τρόπο. Θα βοηθούσε στην αντιμετώπιση του πολιτισμικού ρατσισμού που επικρατεί σήμερα, αν και ευτυχώς ακόμη είναι σε υποφερτά όρια σε σύγκριση με το τι γίνεται στο εξωτερικό. Ως αποτέλεσμα αυτού θα είναι και η διαφοροποίηση από το μονοπολιτισμικό μοντέλο διδασκαλίας.
8. Εμείς οι σημερινοί μαθητές και οι αυριανοί πολίτες, θέλουμε απλά έναν κόσμο χωρίς ρατσισμό, έναν κόσμο χωρίς πολέμους και διαμάχες, έναν κόσμο που δε θα έχει κοινωνικά προβλήματα όπως αυτά που υπάρχουν σήμερα.

- ΘΕΛΟΥΜΕ ΕΝΑΝ ΚΟΣΜΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΜΑΣ!
- ΘΕΛΟΥΜΕ - ΚΑΙ ΜΑΣ ΑΞΙΖΕΙ - ΕΝΑΣ ΠΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣ ΚΑΙ ΠΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ!!

Μονάχα αυτά, τίποτ' άλλο!

ΘΕΛΟΥΜΕ ΠΟΛΛΑ;

**«Οι πολιτιστικές διαφορές (θρησκεία, γλώσσα, εθνική καταγωγή) που αναπαράγουν διαφορετικές κοινωνικές συμπεριφορές και σχέσεις και είναι βασικό γνώρισμα της κυπριακής κοινωνίας λόγω της σύνθεσής της από Ορθόδοξους Χριστιανούς Ελληνοκύπριους, Μουσουλμάνους Τουρκοκύπριους, Μαρωνίτες, Λατίνους, Καθολικούς, Αρμενίους, Ποντίους και άλλους»
Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας Πάφου της Κυπριακής Παιδοβουλήs**

Εμείς οι βουλευτές της Βουλής των Παιδιών, μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Πάφου, συζητήσαμε σε βάθος το θέμα της πολιτισμικής διαφορετικότητας, σε οκτώ συνεδριάσεις μας και καταλήξαμε ομόφωνα στις πιο κάτω εισηγήσεις, τις οποίες υποβάλλουμε στην ολομέλεια του σώματος της Βουλής των Παιδιών για έγκριση.

Με τον όρο “πολιτισμός” εννοούμε όσα κατάφερε να δημιουργήσει ο άνθρωπος κάθε χώρας στο πέρασμα του καιρού. Ο όρος συμπεριλαμβάνει τα ήθη και τα έθιμα, την κουλτούρα και τις συνήθειες του ανθρώπου. Είναι πλέγμα των πραγματικών σχέσεων που υπάρχουν μεταξύ φύσεως και ανθρώπου από τη μια και μεταξύ των ατόμων από την άλλη, ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνονται και εξελίσσονται οι σχέσεις αυτές και η συγκεκριμένη μορφή με την οποία εμφανίζονται σε δεδομένο τόπο και χρόνο. Ο πολιτισμός είναι έννοια ευρύτατη, γιατί τείνει να συμπεριλαμβάνει στους κόλπους της ολόκληρο το παρελθόν, αλλά και το παρόν του ανθρώπινου βίου στον πλανήτη μας.

Οι πολιτισμοί των διαφόρων χωρών έρχονται σε επαφή με την μετανάστευση των ανθρώπων από τόπο σε τόπο. Και τότε παρατηρείται το φαινόμενο της “διαφορετικότητας” από πολιτισμικής άποψης. Ο κάθε πολιτισμός έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες και έτσι ανάμεσά τους υπάρχουν αρκετές διαφορές. Έτσι όταν συνυπάρχουν διαφορετικοί λαοί, παρατηρούνται πολιτιστικές διαφορές (θρησκεία, γλώσσα, εθνική καταγωγή) που αναπαράγουν διαφορετικές κοινωνικές συμπεριφορές και σχέσεις.

Το φαινόμενο αυτό της συνύπαρξης διαφόρων πολιτισμών που ονομάζεται “πολυπολιτισμός” παρατηρείται και στο νησί μας, σήμερα. Ενώ, αντίθετα, στα παλιά χρόνια δεν υπήρχαν αυτές οι διαφορές. Οι άνθρωποι τότε ήταν απλοί, χωρίς ρατσισμό. Οι κοινωνίες ήταν κλειστές χωρίς μεταναστεύσεις. Τώρα όμως λόγω των οικονομικών μεταναστών και της ανάμιξης ανθρώπων, λόγω της οικονομίας παρατηρείται το πρόβλημα αυτό και με την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα αυξηθεί.

Έτσι για να μπορέσουμε να ανεχτούμε στο νησί και με ανθρώπους διαφόρων χωρών καλό ήταν να ανακτούσε τη διαφορετικότητά της όσον αφορά τη γλώσσα, θρησκεία, κουλτούρα, τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς και όχι να τους αλλάξουμε πίστη και καταγωγή.

Κυριότερα θέματα αυτού του προβλήματος είναι τα παιδιά που καθημερινά βρίσκονται σε ένα περιβάλλον με άτομα διαφορετικής γλώσσα, πολιτισμού, θρησκείας και γενικά εθνικής καταγωγής στο ΣΧΟΛΕΙΟ.

Όπως ξέρουμε η γλώσσα είναι το εργαλείο συνεννόησης. Έχει μεγάλη σημασία και αξία. Χωρίς αυτή, ο άνθρωπος δε θα μπορέσει να συζητήσει με το συνάνθρωπο του και να βρει λύσεις στα διάφορα καθημερινά προβλήματα που τον απασχολούν. Γι’ αυτό απαραίτητο είναι όλοι να γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα. Διαφορετικά τα παιδιά που βρίσκονται σε ένα σχολείο στο νησί μας, χωρίς να γνωρίζουν τη γλώσσα μας, βρίσκονται σε πολύ δύσκολη θέση και η ψυχολογική τους κατάσταση είναι εντονότερη. Δεν μπορούν να αντιληφθούν τι λένε τα γύρω παιδιά και δεν μπορούν να ενταχθούν στη δική μας παρέα.

Εμείς οι Κύπριοι έχουμε αρκετές προκαταλήψεις για τους μουσουλμάνους και γενικά για τις άλλες θρησκείες, πράγμα που πρέπει να καταργηθεί. Δεν αποδεχόμαστε τα άλλα παιδιά που διαφέρουν από εμάς πολιτισμικά. Δεν τα βοηθούμε καθόλου να ενταχθούν και να προσαρμοστούν στη δική μας κοινωνία. Επίσης, τα παιδιά που πιστεύουν στις άλλες θρησκείες τους είναι δύσκολο να παρακολουθήσουν το μάθημα των θρησκευτικών που αναφέρεται κυρίως στην ορθοδοξία.

Επιπρόσθετα μέσα από τα βιβλία της ιστορίας φαντάζει ο φανατισμός και καλλιεργείται όλο το «ΕΜΕΙΣ», «ΕΜΕΙΣ οι νικητές», «ΕΜΕΙΣ οι παντοδύναμοι», «ΕΜΕΙΣ», «ΕΜΕΙΣ». Τα γεγονότα καταγράφονται όχι όπως πραγματικά εξελίχθηκαν αφού δεν καταγράφονται τα δικά μας λάθη παρά μόνο τα λάθη των άλλων λαών και συνεχώς κατηγορούμε τους άλλους λαούς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να σπείρει το μίσος απέναντι σε άλλους λαούς και τον ανταγωνισμό και να καλλιεργείται ο φανατισμός.

Πολλές φορές το μάθημα γίνεται μέσα από ομάδες και τα παιδιά αναλαμβάνουν αρκετές φορές να κάνουν ομαδικές έρευνες για παρουσίαση. Όμως οι ομάδες αυτές ποτέ δε γίνονται μεικτές ώστε τα παιδιά διαφορετικών χωρών να έρχονται σε επαφή και να καλλιεργείται η αποδοχή και η αλληλοβοήθεια.

Τέλος, οι εκπαιδευτικοί με τη σειρά τους, δε συντελούν σε ικανοποιητικό βαθμό ώστε να βοηθήσουν και αυτοί τα παιδιά με πολιτισμική διαφορά να ενταχθούν στο σύνολο, ούτε αποδεικνύουν σε εμάς τρόπους για να αποδεχθούμε τα παιδιά αυτά.

Όπως επίσης, ούτε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δε βοηθούν ώστε να εκλείψει η μισαλλοδοξία και ο φανατισμός, αλλά πολλές φορές τα αναπαράγουν.

Γι' αυτό πρέπει η εκπαίδευση η οποία μπορεί να συντελέσει σε μεγάλο βαθμό να μας οδηγήσει να μάθουμε τις ομοιότητές μας με άλλους λαούς και όχι τις διαφορές μας, γιατί οι ομοιότητες είναι πολύ περισσότερες.

Εισηγήσεις:

Γι' αυτό ζητούμε από την ολομέλεια της Βουλής των Παιδιών να εγκρίνει τα πιο κάτω:

1. Να γίνονται εντατικά μαθήματα από ειδικούς δασκάλους στα σχολεία, στα αλλόγλωσσα παιδιά για να μάθουν την ελληνική γλώσσα. Επίσης, να εμπυχώνονται θετικά τα αλλόγλωσσα παιδιά, ιδιαίτερα αυτά που μόλις έχουν εγκατασταθεί στην Κύπρο, η ψυχολογική κατάσταση των οποίων είναι εντονότερη.
2. Η ύλη των θρησκευτικών να αναθεωρηθεί και να γίνεται αναφορά σε όλες τις θρησκείες, αλλά κυρίως να διδάσκονται τις ηθικές αξίες στο μάθημα των θρησκευτικών που αφορούν τον καθένα μας. Έτσι θα μπορούν να συμμετέχουν όλα τα παιδιά διάφορων θρησκειών στο μάθημα των θρησκευτικών.
3. Κατά την ώρα του μαθήματος, θα μπορούσε το μάθημα να γίνεται όπου μπορεί, π.χ. σε διάφορες δραστηριότητες και έρευνες σε μικτές ομάδες για να έρχονται περισσότερο σε επαφή με τα παιδιά διάφορων χωρών και μέσα από τη συνεργασία και την αλληλοβοήθεια ο ένας θα γίνει αποδεκτός από τον άλλο. Έτσι θα καταργηθεί η μισαλλοδοξία.
4. Να γίνουν ειδικά σεμινάρια στους εκπαιδευτικούς για να τους υποδειχθούν διάφοροι μέθοδοι και τρόποι για να γίνεται το μάθημα, ώστε να φέρουν τα παιδιά σε επαφή και να αποδεκτούν ο ένας τον άλλο και να σβήσει ο φανατισμός και η μισαλλοδοξία που μας απομακρύνουν. Να ευαισθητοποιήσουν ευρύτερα την κυπριακή κοινωνία και να προωθηθεί η συνεργασία μεταξύ παιδιών από διαφορετικούς λαούς. Να βοηθήσουν ώστε τα γηγενή παιδιά να αναπτύξουν, μέσα από το όλο πρόγραμμα του σχολείου, στάσεις αποδοχής προς τα αλλόγλωσσα παιδιά ειδικά, και προς τη διαφορετικότητα γενικότερα. Έπειτα, να δίνουν ευκαιρίες στα αλλόγλωσσα παιδιά να συζητούν, να εργάζονται και να συνεργάζονται σε μικρές ομάδες.
5. Κάθε σχολείο υποχρεωτικά να οργανώνει κάθε χρόνο στα πλαίσια της σχολικής χρονιάς μια διαπολιτισμική εκδήλωση όπου παιδιά διάφορων χωρών να παρουσιάζουν τον πολιτισμό τους. Αυτό θα βοηθήσει τα παιδιά να έρθουν πιο κοντά το ένα στο άλλο, αφού θα γνωριστούν έτσι πιο καλά.
6. Τέλος τα μέσα μαζικής ενημέρωσης θα μπορούσαν και αυτά με τη σειρά τους να συντελέσουν κάνοντας διάφορα προγράμματα ενάντια στη μισαλλοδοξία, το φανατισμό, για κατανόηση των όρων «πολιτισμός» και «διαφορετικότητα». Μπορούν επίσης να γίνουν διάφορα παιχνίδια όπου να συμμετέχουν παιδιά με διαφορετικό πολιτισμό και κουλτούρα.

Όραμά μας λοιπόν: Η δημιουργία μιας κοινωνίας όπου θα υπάρχει ο σεβασμός των πολιτισμών, της διαφορετικότητας και όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΟΒΟΥΛΗΣ

Η Γ' Τακτική Σύνοδος της Ολομέλειας της Κυπριακής Παιδοβουλής, που πραγματοποιήθηκε σήμερα, 22 Νοεμβρίου 2003, στη Βουλή των Αντιπροσώπων, αφού συζήτησε και ενέκρινε τις εκθέσεις των Παιδοβουλευτών όλων των επαρχιών της Κύπρου, ομόφωνα ψηφίζει τα ακόλουθα μέτρα για προώθηση κατά προτεραιότητα:

1. Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας μέσα από κρατικά προγράμματα επιμόρφωσης προς τους αλλόγλωσσους και να διασφαλιστεί ότι τα ξενόγλωσσα παιδιά μαθαίνουν στα σχολεία μας όχι μόνο την ελληνική γλώσσα αλλά και τη δική τους γλώσσα.
2. Κάθε σχολείο να οργανώνει υποχρεωτικά κάθε χρόνο στα πλαίσια της σχολικής χρονιάς μια διαπολιτισμική εκδήλωση όπου παιδιά διαφόρων χωρών να παρουσιάζουν τον πολιτισμό τους.
3. Κατά την ώρα του μαθήματος θα μπορούσε το μάθημα να γίνεται με διάφορες δραστηριότητες και έρευνες σε μικρές, μεικτές ομάδες για να έρχονται περισσότερο σε επαφή τα παιδιά διαφόρων χωρών και μέσα από τη συνεργασία και την αλληλοβοήθεια ο ένας να γίνεται αποδεκτός από τον άλλο.
4. Εμπλουτισμός του ωρολογίου προγράμματος με τη διδασκαλία ξένων γλωσσών ως ελεύθερη επιλογή από τους μαθητές.
5. Συμμετοχή της κοινωνίας και του κράτους και παρακολούθηση της πολιτιστικής τους δραστηριότητας προς επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ξένοι.
6. Δικαίωμα επιλογής ή όχι του μαθήματος της θρησκιολογίας που θα γίνεται παράλληλα με αυτό των θρησκευτικών ώστε να γίνεται γνωριμία με όλες τις θρησκείες.
7. Διοργάνωση σεμιναρίων για επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών, ώστε να γίνει πιο αποτελεσματική η διδασκαλία σε τάξεις με μαθητές από διάφορες πολιτισμικές ομάδες.
8. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης να συντελέσουν, με προγράμματα ενάντια στη μισαλλοδοξία και στο φανατισμό, για καλύτερη κατανόηση της πολιτισμικής διαφορετικότητας και να τηρούν τον κώδικα δεοντολογίας. Μπορούν επίσης να παρουσιάζονται παιχνίδια στα οποία να συμμετέχουν παιδιά με διαφορετικό πολιτισμό.
9. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού:
 - (α) Να φροντίσει το συντομότερο δυνατό να ολοκληρωθεί η κατάλληλη υποδομή στα σχολικά κτίρια, ώστε τα παιδιά με ειδικές ανάγκες να εξυπηρετούνται καλύτερα.
 - (β) Να αναθεωρήσει τα αναλυτικά προγράμματα ώστε να ικανοποιούν τις ανάγκες όλων των παιδιών και να σέβονται τη διαφορετικότητά τους, είτε αυτή σημαίνει μαθησιακή δυσκολία είτε αυτή σημαίνει ιδιαίτερο ταλέντο σε κάποιο τομέα.
 - (γ) Να εφαρμόσει πλήρως τη νομοθεσία που παραχωρεί περισσότερο χρόνο και δικαίωμα προφορικής εξέτασης στα δυσλεκτικά παιδιά, ειδικά στις Ενιαίες Απολυτήριες και τις Εισαγωγικές Εξετάσεις.
10. Την ισότιμη εκπροσώπηση μαθητών και ενηλίκων στη λειτουργία και οργάνωση του σχολείου.
11. Το θεσμοθετημένο δικαίωμα ψήφου στο Πειθαρχικό Συμβούλιο.
12. Την ουσιαστική συμμετοχή των παιδιών με δικαίωμα ψήφου στο πειθαρχικό συμβούλιο των σχολείων.
13. Την εποικοδομητική συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.
14. Την αναλογική συμμετοχή τους στα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια της περιοχής τους.
15. Τη συμμετοχή τους ως παρατηρητών στις κοινοβουλευτικές επιτροπές της Βουλής των ενηλίκων και την ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη συνεργασία των επιτροπών αυτών με την παιδοβουλή.
16. Τη μείωση του ορίου ηλικίας για το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.
17. Το κράτος να μεριμνήσει για να αυξηθούν οι θέσεις εργασίας με στόχο να προλαβαίνει τα προβλήματα της ανεργίας και της ανέχειας παρά να τα θεραπεύει.
18. Να δημιουργηθούν όλα τα απαραίτητα έργα υποδομής που θα διευκολύνουν τους εργαζόμενους γονείς π.χ. παιδοκομικοί σταθμοί, περισσότερα ολοήμερα σχολεία και κέντρα προστασίας και απασχόλησης παιδιών.
19. Μείωση του αριθμού των μαθητών κατά τμήμα, αποφόρτωση και εκσυγχρονισμός των αναλυτικών προγραμμάτων με στόχο την εξάλειψη των διακρίσεων και της παραπαιδείας.
20. Συναισθηματική στήριξη των παιδιών από πολυθεματική ομάδα με τη συμμετοχή ψυχολόγου, κοινωνικού λειτουργού και συμβούλου δασκάλου/καθηγητή μέσα σε κάθε σχολείο.

Τέλος, διακηρύσσουμε ότι:

- Τα παιδιά θέλουν να προσφέρουν, έχουν απόψεις, ιδέες, ταλέντα, ικανότητες, όνειρα, φιλοδοξίες. Απλά ζητάνε κάποιος να τους δώσει την ευκαιρία.
- Όραμά μας είναι η δημιουργία μιας κοινωνίας όπου θα υπάρχει ο σεβασμός των πολιτισμών, της διαφορετικότητας και όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 15 Νοεμβρίου:

10.00 – 10.30 ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΞΗΣ

- Καλωσόρισμα από τον Πρόεδρο της ΕΠΕΠ Πάφου κ. Νίκο Πιστέντη
- Χαιρετισμός από τον Δήμαρχο Πάφου κ. Φειδία Σαρίκα
- Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Τάσσο Παπαδόπουλο
- Κήρυξη της Έναρξης των Εργασιών του Συνεδρίου από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Μάκη Κεραυνό
- Εισαγωγική Ομιλία από τον Πρόεδρο της ΠΣΕΠΕΠ κ. Τάκη Κονή

11.00 – 13.30 ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ Α

Η αναγνώριση της Διαφορετικότητας και οι Κοινωνικές Διακρίσεις στην εποχή μας

1. Γενική Ομιλία από την κ. Λίντα Παπαγαλάνη, Κοινωνική Ανθρωπολόγο-Νομικό, Πολιτικό Τμήμα Πανεπιστημίου Αθηνών
Συζήτηση
2. Διαφορετικότητα και Κυπριακή Πραγματικότητα - κ. Μαίρη Κουτσελίνη, Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Κύπρου
Συζήτηση

15.00-17.00 ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ Β

Κοινωνική Ενσωμάτωση και Πρόληψη Διακρίσεων στο Κράτος Πρόνοιας

1. Εισήγηση από ειδικό κοινωνικό επιστήμονα
2. Εμπειρίες παιδιών:
 - Με οικονομική διαφορετικότητα
 - Με πολιτισμική διαφορετική
 - Με σωματική ή πνευματική διαφορετικότητα
3. Συζήτηση

17.00-19.00 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Διαπιστώσεις για την κοινωνική ενσωμάτωση και την πρόληψη των διακρίσεων σε σχέση με:

- Την οικονομική διαφορετικότητα
- Την πολιτισμική διαφορετική
- Την σωματική ή πνευματική διαφορετικότητα
- Την ηλικιακή διαφορετικότητα

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 Νοεμβρίου

8.45 – 10.15 ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ Γ

Διακρίσεις και αρνητικές Νοοτροπίες απέναντι στην Παιδική Ηλικία

1. Ομιλία από την κ. Λαμπρινή-Νινέττα Ζώη, Κοινωνική Λειτουργό του Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Φροντίδας της Ελλάδας (ΕΣΥΚΦ), ειδικευμένη σε θέματα Διαπολιτισμικότητας και Διαχείρισης των Συγκρούσεων
2. Συζήτηση

10.15 – 12.00 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Εισηγήσεις- Προτάσεις – Μέτρα με βάση τις διαπιστώσεις της πρώτης σειράς Θεματικών Ομάδων.

Συνεχίζουν οι Θεματικές Ομάδες του Σαββάτου με τους ίδιους Συντονιστές.

12.00-14.00 ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ Δ

1. Αναφορές από τις θεματικές Ομάδες
2. Γενικά Πορίσματα Συνεδρίου
3. Λήξη και ανακοίνωση 11^{ου} Παγκύπριου Συνεδρίου